Nr 111.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.; given Stockholms slott den 8 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo, anför:

Till Kungl. Maj:ts prövning föreligga åtskilliga av styrelserna för kommunikationsverken eller från personalhåll gjorda framställningar, som i stort sett avse ändring i löneställning eller antal beträffande vissa ordinarie befattningar eller grupper av befattningar vid de skilda verken. De förslag, som jag funnit mig kunna tillstyrka, gå huvudsakligen ut på erforderlig anpassning av personaluppsättningen efter verksamhetens successiva utveckling eller eljest inträdda förändringar beträffande verkens drift samt innebära, där de

överhuvud taget äro av beskaffenhet att föranleda utgiftsökning, ej någon sådan ökning av större betydelse.

Jag övergår nu till de skilda framställningarna och börjar därvid med sådana, som avse

Postverket.

En ny revisorsbefattning å generalpoststyrelsens fjärde byrå m. m. I skrivelse den 2 september 1933 med förslag om ändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar av lägst 21:a lönegraden vid postverket berörde generalpoststyrelsen frågan om höjning i lönegrad av vissa befattningar inom styrelsen, vilkas verksamhetsområden sammanhängde med det till styrelsen förlagda räkenskaps- och revisionsarbetet. Bland dessa tjänster var en kontrollörsbefattning (20:e lönegraden) å styrelsens fjärde byrå, vars arbetsuppgifter voro, bland annat, följande:

upprättande och granskning av generalavräkningar med främmande postförvaltningar beträffande postanvisnings-, paket- och svarskupongsutväxlingen, förskotterade tullavgifter samt transitersättning för befordran av brevpost, luftpost och postabonnerade tidningar (de sistnämnda i mellanskandinavisk och finsk utväxling) samt uppsättande av all i samband härmed stående skriftväxling;

föranstaltande om likvidering av främmande postverks fordringar samt övervakande, att svenska postverkets fordringar enligt ovannämnda avräkningar ingå;

upprättande av förslag till lämpliga avbetalningar å främmande postverks fordringar ur postanvisningsutväxlingen samt för bestämmande av växelköp beträffande sistnämnda fordringar, varvid avseende skall fästas vid den postanvisningskurs, som tillämpats för vederbörande avräkningsperiod; samt

upprättande och översändande till främmande postförvaltningar av uppgifter å månatliga medelväxelkurser samt övervakande, att dylika kursuppgifter ingå från sistnämnda förvaltningar.

Generalpoststyrelsen framhöll bland annat, att starka skäl talade för höjning i lönegrad av ifrågavarande kontrollörstjänst men att styrelsen först ville pröva, huruvida icke saken kunde ordnas genom någon ändrad fördelning av arbetet mellan bemälde kontrollör och endera av de två å byrån redan anställda revisorerna och bokhållarna.

I skrivelse den 14 augusti 1934 har *generalpoststyrelsen* återkommit till denna fråga samt därvid anfört följande:

Efter övervägande av olika möjligheter har generalpoststyrelsen funnit den lämpligaste åtgärden beträffande ändrad arbetsfördelning vara att till postverkets huvudkassa överflytta de göromål, som tidigare fullgjorts av en revisor och bokhållare, den s. k. anordningsbokhållaren, och vilka göromål nära ansluta sig till de inom huvudkassan och dess expedition hittills handlagda sysslorna.

Postverkets huvudkassa förestås av en tjänsteman i 21:a lönegraden med benämning huvudkassör. Då denna tjänstetitel år 1927 infördes — tidigare hade föreståndaren benämnts intendent och varit placerad i 24:e lönegraden — handhade föreståndaren ensam alla förekommande in- och utbetalningar till

kassan. Dessa göromål äro emellertid, vid jämförelse med förhållandena vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar, icke av så maktpåliggande beskaffenhet, att för desamma kan erfordras en tjänsteman i 21:a lönegraden. Om nu huvudkassören befriades från dessa sysslor, kunde han övertaga anordningsbokhållarens hittillsvarande arbete.

Vid en sådan anordning och en lämplig arbetsfördelning inom huvudkassan vore det då tillfyllest att till kassan överflytta den kontrollörsbefattning, om vars höjning till 21:a lönegraden det varit tal, och disponera anordningsbokhållaretjänsten för de i generalpoststyrelsens skrivelse den 2 september 1933 omförmälda arbetsuppgifter, som varit förenade med denna kontrollörstjänst.

Förenämnda omorganisation har försöksvis genomförts sedan juni månad 1934. Huvudkassören fick alltså övertaga vissa viktigare göromål, som förut handlagts av anordningsbokhållaren. Samtidigt ha de egentliga kassörsgöromålen i allt väsentligt överflyttats å en biträdande tjänsteman, en åtgärd, som även med avseende å kassakontrollen är särdeles lämplig.

Därest föreståndaren för huvudkassan, som ovan ifrågasatts, icke själv handlägger egentliga kassagöromål, synes han icke böra benämnas huvudkassör. Bland de övriga befattningar i 21:a lönegraden, som äro intagna i tjänsteförteckningen, synes »revisor och bokhållare» vara den, som närmast angiver beskaffenheten av ifrågavarande tjänstemans arbetsuppgifter. Huvudkassörtjänsten synes alltså böra utbytas mot en revisors- och bokhållarebefattning.

Generalpoststyrelsen anför, att medan nyssnämnda fråga vunnit sin lösning utan att ökning av personalen nu behövde ifrågasättas, hade det ökade arbetet å medelsrevisionen visat sig kräva inrättandet av ytterligare en befattning i lönegrad över den 20:e. Härom anför styrelsen:

Medelsrevisionen, som har att verkställa granskningen av postverkets distrikts- och lokalförvaltningars medelsräkenskaper, förestås av en förste kontrollör (22:a lönegraden), vilken är direkt underställd byråchefen å byrån. I övrigt utgöres personalen å medelsrevisionen av en kontrollör, en förste postassistent, fyra postassistenter och två kanslibiträden.

Förste kontrollören har till åliggande att planlägga, leda och övervaka den övriga revisionspersonalens granskningsarbete. Därjämte har han att själv handlägga ärenden rörande under granskningsarbetet iakttagna felaktigheter eller andra förhållanden, vilka äro av beskaffenhet att böra föranleda anmärkning eller annan åtgärd från medelsrevisionens sida. I sådant hänseende har han, bland annat, att utföra erforderliga kompletterande undersökningar, kontrollräkningar m. m., att utfärda anmärkningsakter och i förekommande fall avgiva påminnelser i anmärkningsmål samt att, då under granskningsarbetet gjorts iakttagelser rörande omständigheter eller förhållanden, som anses böra föranleda särskild åtgärd från generalpoststyrelsens sida eller eljest komma till dess kännedom, därom avlåta vederbörliga anmälningar och framställningar. Vidare skall förste kontrollören för vederbörande redogörare påpeka sådana förbiseenden och mindre felaktigheter, vilka icke äro av beskaffenhet att böra föranleda annan åtgärd, samt att meddela redogörarna erforderliga råd och anvisningar beträffande medelsräkenskapernas uppgörande m. m.

Rörande omfattningen av förste kontrollörens arbete med handläggandet av anmärkningsärenden m. m. må följande uppgifter, avseende år 1933, anföras. Under sagda år utfärdades av medelsrevisionen 1,461 egentliga anmärkningar, d. v. s. anmärkningar beträffande felaktigheter, som berott på oriktig tolkning av författningsföreskrifter eller eljest utfärdade bestämmelser eller avseende mera komplicerade uträkningar. I ett stort antal fall behandlades i varje sådan anmärkning ett flertal olika felaktigheter hänförande sig till samma postdirektions eller samma postanstalts räkenskaper. Från medelsrevisionen expedie-

rades vidare omkring 400 mera omfattande skrivelser samt cirka 900 omföringsbesked och meddelanden för vinnande av rättelse beträffande felaktigheter av rent siffermässig natur. Härtill kommer ett stort antal kortare skrivelser och meddelanden samt svar å förfrågningar från redogörare angående tolkningen av gällande avlöningsbestämmelser och övriga författningar. Slutligen avgåvos ett stort antal promemorior till generalpoststyrelsen rörande under revisionsarbetet iakttagna förhållanden, vilka ansågos påkalla särskilda åtgärder från styrelsens sida.

Vad särskilt angår de egentliga revisionsanmärkningarna, förtjänar framhållas, att åtskilliga av dem föranleda ett mycket omfattande utredningsarbete eller avse tolkning av invecklade författningsföreskrifter. Utfärdandet av dylika anmärkningar måste givetvis föregås av noggrann prövning, som förutsätter en ingående kännedom icke blott rörande gällande föreskrifter utan även beträffande motiven till desamma och de prejudicerande beslut i liknande ärenden, som fattats av generalpoststyrelsen, kammarrätten eller regeringsrätten.

Före den år 1927 genomförda omorganisationen av generalpoststyrelsen funnos för det arbete, som numera utföres av förste kontrollören å medelsrevisionen, anställda två revisorer, vilka förestodo var sin av de två revisionslotter, i vilka medelsrevisionen då var uppdelad.

Sedan tidpunkten för ifrågavarande omorganisations genomförande har revisionsarbetet avsevärt ökats i omfattning. Sålunda har ett stort antal nya postanstalter med självständig redovisning nyinrättats, varigenom antalet medelsräkningar, som månatligen undergå granskning å medelsrevisionen, stigit från 308 år 1926 till 356 år 1933 eller med cirka 16 %. Poströrelsens allmänna utveckling under samma tid har därjämte föranlett en väsentlig ökning av postverkets personal och en stegring av driftkostnadsutgifterna. Postverkets fasta personalstyrka har från år 1926 till år 1933 ökats från 12,827 till 15,237 personer eller med cirka 19 %, medan driftkostnaderna stigit från omkring 54.7 till 64.2 miljoner kronor eller med ungefär 17 %. Detta har självfallet medfört en avsevärd ökning av arbetet å medelsrevisionen icke blott för den biträdande granskningspersonalen utan även beträffande det arbete, som för närvarande utföres av avdelningens föreståndare. Det förhållandet, att förste kontrollören numera så gott som uteslutande måste ägna sig åt handläggningen av anmärkningsmål och därmed sammanhängande skriftväxling, har haft till följd, att han måst eftersätta de viktiga uppgifter, som i övrigt åvila honom i egenskap av medelsrevisionens chef.

Med hänsyn till att vid postverket vederbörande distrikts- och lokalförvaltningar i avsevärd omfattning äga att meddela beslut i viktiga frågor, är det vidare av synnerligen stor betydelse, att medelsrevisionens granskning icke endast blir siffermässig utan att postdirektörernas och postmästarnas förvaltningsåtgärder, i den mån de avspegla sig i räkenskaperna, även bliva föremål för saklig bedömning. En dylik realgranskning — vilken visat sig synnerligen värdefull för verksledningen — nödvändiggör icke sällan verkställandet av särskilda undersökningar och utredningar, vilka i regel äro av den vikt, att de böra utföras av föreståndaren för medelsrevisionen eller under hans direkta ledning.

För att arbetet å medelsrevisionen skall kunna ordnas rationellt och revisionen i övrigt motsvara de fordringar, som måste ställas å densamma, är det givetvis även nödvändigt, att föreståndaren är väl införsatt i alla arbetsdetaljer. Härför erfordras, att han är i tillfälle att — åtminstone i någon mån — direkt deltaga i det löpande granskningsarbetet. Detta är för närvarande icke möjligt.

De arbetsuppgifter, som åligga förste kontrollören å medelsrevisionen, hava

sålunda, såsom av det anförda torde framgå, numera nått en sådan omfattning, att desamma icke kunna tillfredsställande fullgöras av en tjänsteman.

Vidkommande det sätt, på vilket erforderlig arbetslättnad skall beredas medelsrevisionens föreståndare, må först framhållas, att den nuvarande organisationsformen med endast en revisionsavdelning synes böra bibehållas. Härigenom bevaras den koncentration och enhetlighet i revisionsarbetet, som ernåddes genom organisationen år 1927. Detta förutsätter givetvis, att de arbetsuppgifter, som direkt sammanhänga med förste kontrollörens ställning som chef för medelsrevisionen, fortfarande fullgöras av honom, vilket med hänsyn till deras vikt och betydelse även ur andra synpunkter måste anses önskvärt.

Den erforderliga arbetsavlastningen kan sålunda åvägabringas endast därigenom, att förste kontrollören i erforderlig mån frigöres från handläggningen av anmärkningsärenden och därmed samamnhängande göromål. För att detta skall kunna ske erfordras, att en revisorsbefattning inrättas å medelsrevisionen.

Revisorn å medelsrevisionen skulle hava att med biträde av övrig revisionspersonal utföra och ansvara för granskningen av vissa av postverkets räkenskaper samt utfärda de anmärkningar och föra den skriftväxling, vartill detta granskningsarbete kan giva anledning. Förste kontrollören skulle direkt svara för granskningen av övriga räkenskaper, utöva ledningen för revisionen i dess helhet och i övrigt utföra de göromål, vilka sammanhänga med hans ställning som medelsrevisionens chef.

Genom anställandet av en revisor skulle *dels* förste kontrollören beredas den avbelastning i arbetet som, enligt vad ovan sagts, befunnits ofrånkomlig, *dels ock* medelsrevisionen erhålla det tillskott av arbetskraft, som påkallas av revisionsarbetets allmänna ökning och vilket hittills måst avhjälpas med tillfällig förstärkning.

På grund av det anförda har generalpoststyrelsen hemställt, att huvudkassörsbefattningen måtte utbytas mot en befattning såsom revisor och bokhållare samt att en ny revisorsbefattning måtte inrättas å styrelsens fjärde byrå.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i utlåtande den 27 oktober 1934 förklarat sig icke hava anledning till erinran mot generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag.

Departementschefen.

Generalpoststyrelsens förslag till utbytande av huvudkassörstjänsten mot en befattning i samma lönegrad såsom revisor och bokhållare synes mig utgöra en ändamålsenlig lösning av det av styrelsen omförmälda spörsmålet, varför jag biträder förslaget. Då antalet huvudkassörsbefattningar endast utgör 1, torde ifrågavarande befattning böra utgå ur den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen.

Vad beträffar förslaget om inrättande av en revisorsbefattning å medelsrevisionen, synes vad generalpoststyrelsen anfört ådagalägga det stadigvarande behovet av kvalificerad medhjälpare åt föreståndaren för denna avdelning. Jag anser mig därför böra tillstyrka styrelsens förslag jämväl i denna del.

Förstnämnda förslag avser en åtgärd, som Kungl. Maj:t äger vidtaga jämlikt bemyndigande av 1928 års riksdag (skrivelse nr 138). Då emellertid det andra förslaget är av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning och då det föreslagna utbytet av befattning mot annan av samma lönegrad

icke påkallat avgörande innan nu pågående riksdags början, har det synts lämpligt att på en gång framlägga bägge frågorna för riksdagen, särskilt som i allt fall anmälan om av Kungl. Maj:t beslutat utbyte av tjänster skall göras till den riksdag, som näst därefter inträffar.

Två nya befattningar (en revisors- och en aktuariebefattning) å generalpoststyrelsens femte byrå. *Generalpoststyrelsen* har vidare hemställt om inrättande av två nya revisorsbefattningar å styrelsens femte byrå, avsedda den ena för postgirokontorets revisionsavdelning och den andra för nämnda kontors s. k. kansli.

Beträffande den förstnämnda befattningen erinrar styrelsen, att i styrelsens förut omförmälda skrivelse den 2 september 1933 ifrågasatts höjning i lönegrad beträffande en kontrollörsbefattning å berörda revisionsavdelning men att därmed ansetts böra i avvaktan på ytterligare utredning anstå. Sedan dylik utredning verkställts, ansåge sig styrelsen nu böra återkomma till frågan. Härom anför styrelsen:

I samband med att postgirorörelsen trädde i verksamhet inrättades å femte byrån bland annat fyra kontrollörsbefattningar, vilkas innehavare skulle tjänstgöra, en å byråns kansli, en å girokontorets bokföringsavdelning, en å girokontorets undersökningsavdelning och en å girokontorets revisionsavdelning.

I samband med girokontorets snabba och kraftiga utveckling hava de tre förstnämnda av dessa befattningar efter hand utbytts mot en revisorsbefattning å bokföringsavdelningen från och med den 1 juli 1927 samt en notariebefattning å kansliet och en revisorsbefattning å undersökningsavdelningen från och med den 1 juli 1930.

Den utveckling av girokontorets verksamhet, som motiverat de nämnda höjningarna, har givetvis berört även revisionsavdelningen, vilket torde framgå av följande siffror från avdelningens arbetsområde:

	År 1925	År 1932
Antal inbetalningskort	1,681,232	14,764,368
Inbetalt belopp, kronor	195,154,740	2,010,763,465
Antal utbetalningskort	284,826	4,047,037
Utbetalt belopp, kronor	202,663,347	1,968,067,430
Antal diarieförda anmärkningsärenden	272	1,700
Antal diarieförda övriga ärenden	428	4,200

Personalstyrkan, som under de första åren utgjordes av kontrollören och ett fåtal kvinnliga biträden, har också årligen måst ökas och utgöres för närvarande av, förutom kontrollören, en postassistent och 50 à 60 kvinnliga tjänstemän.

Av revisionsavdelningens åligganden torde här få anföras följande:

att granska girokassans och postanstalternas redovisningar av in- och utbetalade postgiromedel,

att granska postanstalternas redogörelser över postgiromedel,

att granska postdirektionernas vid inventering av postkontor upprättade rapporter beträffande in- och utbetalningar i postgirorörelsen,

att utfärda de anmärkningar, vartill granskningen av förenämnda redovisningar kan giva anledning,

att månatligen till kamrern å byrån avlämna sammandrag över summan av under månaden in- respektive utbetalade postgiromedel samt postanvisningsbelopp, som gottskrivits girokonton,

att upprätta månatlig sammanställning över postgirokontorets bokföring och postanstalternas räkenskaper,

att utfärda dupletter av in- och utbetalningskort samt

att handlägga reklamationsärenden rörande utbetalningskort.

Med hänsyn till den omfattning, revisionsavdelningens arbete nu har, och till att föreståndaren har att i stor utsträckning självständigt handlägga förekommande anmärknings- och reklamationsärenden synes det väl motiverat, att han erhåller en högre tjänsteställning. Hans arbete och ansvar kan fullt likställas med vad som påvilar övriga inom generalpoststyrelsen anställda tjänstemän i revisorsgraden. Kontrollörstjänsten på postgirokontorets revisionsavdelning anses därför böra utbytas mot en revisorstjänst.

I fråga om postgirokontorets kansli anför styrelsen följande:

Postgirokontorets kansli var från början avsett huvudsakligen för ärenden, som gällde öppnandet och avslutandet av konton, redigeringen av postgiroförteckningen, granskning och registrering av underskriftsuppgifter, viss propaganda för postgirot och i samband därmed upplysningsverksamhet rörande postgirots organisation och dess lämpliga utnyttjande. Som föreståndare anställdes en förste postassistent (första åren tillfällig). Med hänsyn till arten och omfattningen av de denne tjänsteman påvilande göromålen fann generalpoststyrelsen skäligt att från och med den 1 januari 1930 ersätta förste postassistentsbefattningen med en tillfällig kontrollörsbefattning. Från och med år 1931 utbyttes befattningen, efter framställning av generalpoststyrelsen, mot en ordinarie kontrollörsbefattning.

Avdelningens här ovan angivna göromål hava givetvis ökats i takt med girokontorets utveckling, varpå följande uppgift beträffande antalet postgirokonton bör kunna tjäna som mätare.

Antalet konton utgjorde

vid slutet av år 1925	5,010
» » » » 1930	41,222
» » » » 1931	47,771
» » » » 1932	54,090
» » » » 1933	64,739

I samband med giro- och postsparbanksrörelsens starkt ökade omfattning har befunnits angeläget att omorganisera och i möjligaste mån skärpa kontrollen över girokontorets och postsparbankens kassarörelse. En synnerligen viktig del av denna kontroll har pålagts föreståndaren för girokansliet. Där utskrivas och kontrollbokföras sålunda alla checkar, avsedda att utlämnas såsom likvid för beviljade lån eller inköpta obligationer eller för omplacering av medel ävensom sådana, som rekvirerats av kontoinnehavare i samband med uttagning av medel från deras girokonton. Föreståndaren har att jämte kamrern underteckna checkarna. Beträffande checkar, som avse likvid för lån eller obligationer, ansvarar han för överensstämmelse med föreliggande beslut enligt föredragningslista.

Å girokansliet föras vidare särskilda kontrollkonton över postgirokontorets och postsparbankens räkningar hos olika banker. Föreståndaren har dessutom att i viss mån övervaka arbetet inom den för allmänheten avsedda kassaexpeditionen.

Å girokansliet med därtill hörande underavdelningar tjänstgöra numera cirka 60 personer mot ett tiotal år 1930.

Med hänsyn till arten och omfattningen av de göromål, som numera påvila föreståndaren för girokansliet, synes den av honom nu innehavda tjänsteställningen för låg, och föreslås alltså tjänstens uppflyttning till 21:a lönegraden med benämning revisor.

Lönenämnden har anfört, att de göromål, som numera efter den starkt ökade omfattning, postgirorörelsen kommit att få under de senaste åren, åvilade dessa befattningshavare, syntes nämnden vara av beskaffenhet att motivera deras placering i den föreslagna lönegraden. Nämnden hade därför intet annat att erinra mot framställningen i denna del än att föreståndaren för girokansliet med hänsyn till arten av honom åvilande göromål syntes böra erhålla benämningen aktuarie i stället för revisor.

Departementschefen.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att de arbetsuppgifter, som åligga ifrågavarande två avdelningsföreståndare, till såväl art som omfattning numera äro sådana, att en förbättrad löneställning är motiverad. Jag vill därför tillstyrka förslaget, att i stället för de nuvarande kontrollörstjänsterna inrättas två befattningar, av vilka den å revisionsavdelningen torde böra benämnas revisor och den å kansliet aktuarie. Då aktuariebefattning nu icke finnes vid postverket, torde i avlöningsreglementets tjänsteförteckning böra vid postverket upptagas befattningen aktuarie.

Uppflyttning i lönegrad av befattningen såsom kontrollör och föreståndare för postverkets frimärkstryckeri. I sin skrivelse den 14 augusti 1934 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av den kontrollörsbefattning (20:e lönegraden), vars innehavare är föreståndare för postverkets frimärkstryckeri. Till stöd härför anför styrelsen:

Överinseendet över frimärkstryckeriet utövas av chefen för generalpoststyrelsens andra byrå med en förste byråingenjör som tekniskt biträde, medan ledningen av och ansvaret för avdelningen åligger den byråchefen underställda föreståndaren.

Förutom den direkta arbetsledningen åvilar föreståndaren kontrollen över allt inom tryckeriet utfört värdetryck, för år 1933 motsvarande ett värde av 167,452,144 kronor, varjämte föreståndaren har att tillse, att värdetrycket utföres på sådant sätt, att felaktigheter å frankotecknen beträffande papper, färg, perforering och gummering icke uppkomma. Detta kontrollarbete är av synnerligen stor vikt och ställer stora krav på vederbörandes noggrannhet och omdöme.

Därjämte har föreståndaren naturligen att tillse, att arbetet bedrives på ett tidsenligt och ekonomiskt sätt, att med uppmärksamhet följa å allmänna marknaden framkomna tekniska förbättringar avseende till tryckeribranschen hörande förhållanden samt att ansvara för postverket tillhöriga inom tryckeriet befintliga maskiner, inventarier, papper och förbrukningsartiklar.

Föreståndaren verkställer antingen själv eller inkommer till generalpoststyrelsen med förslag till upphandling av för driften nödvändiga slag av förbrukningsartiklar, såsom papper, gummi, färg, verktyg och dylikt.

Den föreståndaren underställda personalen, som år 1920 uppgick till 26 personer, har sedan dess successivt ökats och utgör för närvarande 43 perso-

ner. Ökningen är beroende dels på den stegring i poströrelsen, som ägt rum efter tryckeridriftens början, dels ock på de ändringar beträffande tillverkningen, som av olika anledningar måst vidtagas. Så har exempelvis förbrukningen av frimärkshäften ökats från 262,830 stycken år 1920 till icke mindre än 2,842,000 stycken år 1933.

Beträffande antalet och värdet av de under år 1920—1933 å frimärkstryckeriet tillverkade frankotecknen och kvittenskupongerna hänvisar styrelsen till en upprättad sammanställning, varav framgår, att det sammanlagda antalet under denna tid uppgått till 4,737,856,571 och tillverkningsvärdet till 2,325,514,866 kronor.

Slutligen anför styrelsen:

Genom inrättandet av ett eget frimärkstryckeri har postverket gjort avsevärda besparingar i omkostnaderna för frankoteckenstillverkningen. Sålunda kostade framställningen av 1,000 stycken frimärken 55 öre år 1914 men endast 36 öre år 1933, då frimärken tillverkades till ett antal av 279,189,400 stycken.

Med hänsyn till de arbetsuppgifter, särskilt i kontrollhänseende, som sålunda åvila föreståndaren för frimärkstryckeriet, anser generalpoststyrelsen skäligt, att honom beredes en högre tjänsteställning än för närvarande. Därigenom vinnes vidare, att föreståndaren kan finna det med sin egen fördel förenligt att under någon längre tid kvarstanna å befattningen, och undvikes sålunda olägenheten av ett ofta förekommande ombyte av föreståndare.

På grund av det anförda har generalpoststyrelsen hemställt, att ifrågavarande kontrollörsbefattning måtte uppflyttas till 21:a lönegraden med benämningen aktuarie.

Lönenämnden har anfört, att nämnden med hänsyn till ifrågavarande föreståndare åvilande arbetsuppgifter och i betraktande av det ansvar, som åvilade innehavaren av denna befattning, ansett sig kunna tillstyrka den föreslagna lönegradsplaceringen.

Departementschefen.

Den förebragta utredningen synes mig giva vid handen, att en något högre löneställning för föreståndaren för postverkets tryckeri är skälig. Lika med lönenämnden vill jag därför tillstyrka, att ifrågavarande befattning hänföres till 21:a lönegraden med benämningen aktuarie.

Uppflyttning i klass av postkontoret Stockholm 19. Generalpoststyrelsen har i sin skrivelse den 14 augusti 1934 slutligen framlagt förslag om höjning i klass av postkontoret Stockholm 19.

Innan jag ingår härpå, torde i korthet få erinras om vad som under senare år förekommit beträffande trafikanstalternas vid kommunikationsverken klassificering.

I skrivelser respektive den 22 september, den 10 november och den 20 noveber 1931 framlade generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen förslag till omklassificering av trafikanstalterna vid respektive verk. Berörda förslag, vilka, särskilt beträffande postverket och statens järnvägar, byggde på principer, som avveko från grunderna för gällande, år 1926 fast-

ställda klassificering, inneburo, att vissa trafikanstalter skulle uppflyttas och vissa andra nedflyttas i klass.

I häröver den 19 december 1931 respektive den 18 januari 1932 avgivna utlåtanden förordade kommunikationsverkens lönenämnd och statens organisationsnämnd på anförda skäl ett uppskov med den föreslagna omklassificeringen.

I samband med anmälan inför Kungl. Maj:t den 19 februari 1932 av vissa kommunikationsverken berörande lönefrågor m. m., som borde föreläggas samma års riksdag, anförde min företrädare i ämbetet bland annat (proposition nr 146), att även om ett visst behov av en allmän omklassificering förelåge, det med hänsyn till vissa omständigheter, som av lönenämnden och organisationsnämnden i deras utlåtanden angivits, icke syntes vara lämpligt att för det dåvarande vidtaga en dylik omklassificering, vilken vad post- och telegrafverken beträffade skulle kunna föregripa pågående utredning om ökat samarbete mellan dessa verk. Departementschefen förordade därför, att med klassificeringsfrågans lösning finge anstå någon tid. Ett sådant uppskov och avvaktande av mera normala förhållanden syntes vara ägnat att möjliggöra ett bättre utgångsläge för en enhetlig och rättvist verkande klassindelning av trafikanstalterna i fråga. Emellertid, framhöll departementschefen tillika, borde ett uppskov icke hindra att, där särskilda skäl gjorde förändring i klassindelningen beträffande viss eller vissa befattningar oundgängligen nödvändig, fråga om sådan förändring upptoges till prövning i varje särskilt fall.

Vad departementschefen sålunda anfört föranledde icke något uttalande från riksdagens sida (skrivelse nr 166).

Sedermera fann Kungl. Maj:t genom beslut den 27 januari 1933 ifrågavarande förslag jämte vissa i anslutning därtill gjorda framställningar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I sin förevarande skrivelse den 14 augusti 1934 har *generalpoststyrelsen* anfört, att postkontoret Stockholm 19, som nu tillhörde klass 3, under de senaste åren betydligt växt och att dess uppflyttning i klass flera gånger varit på tal, varjämte kontorets föreståndare hos styrelsen gjort framställning i sådant hänseende. Under erinran, dels att postkontorens nuvarande klassificering vore byggd på 1923 års poströrelse och trädde i tillämpning den 1 juli 1926, dels ock om det av styrelsen år 1931 avgivna klassificeringsförslaget samt om nyss återgivna uttalande av departementschefen i propositionen nr 146 till 1932 års riksdag anför styrelsen vidare följande:

Enligt generalpoststyrelsens år 1931 avgivna förslag till omklassificering av vissa postanstalter, byggt på 1930 års siffror, skulle bland annat postkontoret Stockholm 19 hänföras till klass 2. Av de postkontor av klass 3, som samtidigt föreslogos uppflyttade till klass 2, hade postkontoret Stockholm 19 den högsta poängsumman berättigande dess placering som nr 19 bland de 58 postkontor, som enligt förslaget skulle hänföras till klass 2. Det torde böra framhållas, att, därest för den nuvarande klassificeringen gällande beräkningsgrunder skulle tillämpats, postkontorets poängsumma skulle blivit än högre. Såsom framgår av bilagd tabell, innehållande vissa uppgifter rörande de postkontor av klass 3, som föreslogos till höjning, har postkontorets Stock-

holm 19 särställning bland postkontoren av klass 3 sedan dess ytterligare hävdats.

Frankoteckensuppbörden har sedan år 1930 ökats med mera än 10 %, medan vid övriga här ifrågavarande postkontor stagnation eller nedgång kunnat konstateras.

Den ökade rörelsen vid postkontoret Stockholm 19 sedan år 1930 torde till stor del vara att tillskriva den ändring och utökning av postkontorets postområde, som blev följden av att postkontoret under år 1930, för att bliva till större nytta för allmänheten, flyttades från Birger Jarlsgatan 90 till Tulegatan 16. Ökningen är sålunda icke av tillfällig natur. Postkontorets personalstyrka har från år 1930 ökats med fem biträdande befattningar.

Av det sagda torde framgå, att postkontoret Stockholm 19 numera nått en sådan utveckling och att postmästarens arbete och ansvar i samband därmed ökats i sådan grad, att ett bibehållande av postkontoret i klass 3 icke kan anses rättvist. Utan att avvakta en allmän omklassificering av postkontoren anser sig generalpoststyrelsen därför böra hemställa om postkontorets uppflyttning till klass 2.

På grund av det anförda har generalpoststyrelsen hemställt, att, för ifrågavarande postkontors uppflyttning från klass 3 till klass 2, antalet postmästarbefattningar av klass 2 måtte ökas från 52 till 53.

Lönenämnden har erinrat, att nämnden i sitt förut omförmälda utlåtande den 19 september 1931 tillstyrkt generalpoststyrelsens förslag om ifrågavarande postmästarbefattnings uppflyttning till klass 2, och har lönenämnden i anslutning härtill och i betraktande av vad styrelsen nu anfört angående omfattningen av rörelsen vid omförmälda postkontor förklarat sig tillstyrka bifall till förevarande förslag.

Departementschefen.

Även enligt min mening föreligga nu tillräckliga skäl att uppflytta postkontoret Stockholm 19 från klass 3 till klass 2. Jag vill därför tillstyrka generalpoststyrelsens förslag, att för sådant ändamål antalet postmästartjänster av klass 2 ökas med 1.

Fråga om förbättrad löneställning för vissa postassistenter m. fl. befattningshavare i 15:e lönegraden. Härefter torde jag få anmäla ett par framställningar om beredande av förbättrad löneställning åt vissa befattningshavare i 15:e lönegraden vid postverket och statens järnvägar.

Innan jag ingår härpå, torde jag få erinra om vad tidigare i denna fråga förekommit.

I skrivelse den 25 september 1928 hemställde *generalpoststyrelsen*, att förslag måtte föreläggas 1929 års riksdag därom, att postassistent, som senast under 1938 uppnått 48 års ålder och tillika under minst 8 år innehaft den högsta (19:e) löneklassen inom sin lönegrad (den 15:e), skulle äga åtnjuta lön enligt närmast högre löneklass. Till stöd härför anförde styrelsen, att under tiden närmast efter sekelskiftet antalet tjänstemän i den nuvarande postassistentgraden på grund av poströrelsens stegring måst avsevärt ökas. Då antalet befälsposter icke på långt när ökats i motsvarande

proportion, hade levnadsåldern för postassistent för befordran till högre grad efter hand stigit så, att man nått en gräns, som ej annat än i undantagsfall syntes böra överskridas. Det vore därför ofrånkomligt, att åtskilliga till befordran väl förtjänta assistenter måste bliva obefordrade.

Framställningen överlämnades i oktober 1928 till 1928 års lönekommitté. Kommittén, som vid fullgörande av sitt uppdrag icke behandlat frågor om förbättrad löneställning för olika befattningar, återställde emellertid i samband med uppdragets upphörande med utgången av oktober månad 1932 framställningen till Kungl. Maj:t.

I utlåtande den 21 januari 1933 förklarade sig *lönenämnden* — under erinran att nämnden i avgivna yttranden ställt sig avvisande till tidigare liknande förslag — avstyrka framställningen. Lönenämnden påpekade därvid, att ett bifall till framställningen med nödvändighet måste i avseende å andra befattningshavargrupper medföra konsekvenser, som nu icke kunde överblickas. För såvitt överhuvudtaget en förändring i löneställningen ansåges påkallad för de i 15:e lönegraden placerade befattningshavarna vid kommunikationsverken, syntes enligt lönenämndens mening prövningen av denna fråga böra ske först i samband med en mera allmän revision av tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet.

Vid anmälan av denna fråga i propositionen nr 87 till 1933 års riksdag erinrade jag, att framställningar om beredande av en extra löneklass åt postassistenter m. fl. tjänstemän i 15:e lönegraden vid kommunikationsverken redan tidigare gjorts och — senast år 1926 (proposition nr 184 och statsutskottets utlåtande nr 108) — varit föremål för statsmakternas prövning utan att vinna bifall. För min del biträdde jag den uppfattning, som kommit till uttryck i lönenämndens utlåtande, och fann mig alltså böra avstyrka den av generalpoststyrelsen gjorda framställningen.

Sedermera hemställde dels *centralstyrelsen för statens järnvägars befälsförbund,* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kontorsskrivare, ritare och stationsskrivare vid statens järnvägar, som uppnått 45 levnadsår och tillika under 6 år innehaft den högsta (19:e) löneklassen inom sin lönegrad (den 15:e), finge tilldelas lön enligt närmast högre löneklass, dels ock *styrelsen för statsbanornas stationsmästare- och kontoristförbund,* att förslag måtte föreläggas riksdagen om beredande av motsvarande förmån för kontorist, som under 5 år innehaft den högsta (12:e) löneklassen inom sin lönegrad (den 8:e). Såsom skäl för framställningarna anfördes huvudsakligen, att vid 1919 års lönereglering lönerna för ifrågavarande befattningar satts jämförelsevis låga med hänsyn till befattningarnas egenskap av rekryteringsbefattningar men att sedermera befordringsmöjligheterna för dessa tjänstemän väsentligt försämrats, vad beträffar kontoristerna bland annat på grund av de rationaliseringsåtgärder, som av järnvägsstyrelsen vidtagits för att nedbringa driftkostnaderna vid statens järnvägar.

Järnvägsstyrelsen och *lönenämnden* förklarade sig i utlåtanden den 16 respektive den 25 januari 1934 — under erinran att de i avgivna yttranden ställt sig avvisande till tidigare liknande förslag — avstyrka framställningarna.

Järnvägsstyrelsen framhöll, att ifrågavarande befattningshavargrupper icke vore de enda, som med samma skäl kunde påyrka en förbättrad löneställning, samt att frågan om dessa och andra befattningshavares placering i löneskalan syntes böra prövas först i samband med en mera allmän revision av tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet. Därjämte meddelade styrelsen, att ett genomförande av de föreslagna löneförbättringarna skulle för statens järnvägar medföra en årlig kostnadsökning, som beträffande kontorsskrivarna, ritarna och stationsskrivarna skulle från att det första året utgöra omkring 85,000 kronor under de fem närmast följande åren successivt stiga till omkring 140,000 kronor, för att därefter visa fallande tendens; i fråga om kontoristerna beräknades den årliga kostnadsökningen uppgå till omkring 230,000 kronor. Lönenämnden fann icke några skäl anförda, som givit nämnden anledning att frångå tidigare uttalade betänkligheter mot löneklassuppflyttningar sådana som de då ifrågasatta.

Vid anmälan av dessa båda framställningar i propositionen nr 122 till 1934 års riksdag erinrade jag om mitt förut återgivna uttalande i propositionen nr 87 till 1933 års riksdag samt anförde, att i enlighet med den uppfattning. varåt jag då givit uttryck, jag ej heller funne mig kunna tillstyrka föreliggande framställningar om löneklassuppflyttning för vissa tjänstemän vid statens järnvägar.

Posttjänstemännens förening och *centralstyrelsen för statens järnvägars befälsförbund* hava nu i skrivelser, avlåtna i februari respektive september 1934, åter upptagit ifrågavarande spörsmål samt i sådant hänseende hemställt, att riksdagens medgivande måtte utverkas därom, att postassistent vid postverket samt kontorsskrivare, ritare och stationsskrivare vid statens järnvägar, vilken uppnått 45 levnadsår och tillika under 6 år innehaft den högsta löneklassen inom sin lönegrad, finge tilldelas lön enligt närmast högre löneklass.

Dessa framställningar hava avstyrkts av såväl *generalpoststyrelsen* och *järnvägsstyrelsen* som *lönenämnden*. Generalpoststyrelsen har motiverat sitt avstyrkande med den avvisande ståndpunkt, som statsmakterna in i det sista intagit till framställningar av här ifrågavarande art. Därjämte har styrelsen meddelat, att omkring 185 postassistenter skulle beröras av posttjänstemännens förenings framställning samt att ett genomförande av föreningens förslag skulle medföra för de närmaste åren framåt en utgiftsökning av mellan 65,000 och 70,000 kronor per år. Järnvägsstyrelsen har åberopat i tillämpliga delar vad styrelsen anfört i sitt förenämnda utlåtande den 16 januari 1934. Lönenämnden har anfört, att enligt nämndens mening några nya omständigheter icke tillkommit, som kunde föranleda nämnden att frångå sin tidigare uttalade uppfattning i denna fråga.

Efter det nämnda utlåtanden avgivits har statens järnvägars befälsförbund inkommit med ytterligare en skrift i ämnet.

Jag torde här få erinra, att chefen för finansdepartementet i årets statsverksproposition vid behandling av frågan om finansplanen för budgetåret 1935/ Departementschefen.

1936 anfört, att det med hänsyn till de betydande anslagskrav, som det gällt att tillgodose å skattebudgeten, varit nödvändigt att iakttaga sträng sparsamhet i fråga om statens löpande utgifter samt att sålunda i enlighet med de principer, som följts under förberedelserna till de senaste årens budgetförslag, framställningar om förbättrad löneställning för olika befattningar avvisats utom i enstaka undantagsfall, där alldeles särskilda skäl ansetts påkalla ändrad lönegradsplacering. Då enligt min mening dylika skäl ej äro för handen i förevarande fall, saknar jag anledning att frångå min tidigare uttalade uppfattning i denna fråga. Jag finner mig alltså ej kunna tillstyrka de nu föreliggande framställningarna om löneklassuppflyttning.

Fråga om förbättrad löneställning för vissa kvinnliga postexpeditörer m. fl. I samband med ordnandet av de kvinnliga befattningshavarnas avlöningsförhållanden genom beslut av 1925 års riksdag sammanfördes de dåvarande manliga och kvinnliga befattningarna i en gemensam löneplan. Härvid inplacerades de dåvarande kvinnliga befattningarna i löneplanen för manliga tjänstemän så, att deras nya löner i möjligaste mån sammanföllo med deras dåvarande. Sålunda placerades tidigare för kvinnliga tjänstemän avsedda postexpeditörs- och förste postexpeditörsbefattningar med bibehållna benämningar i 11:e respektive 12:e lönegraden, medan de manliga postexpeditörs- och förste postexpeditörsbefattningarna upptogos under benämningarna postassistent och förste postassistent i 15:e respektive 17:e lönegraden.

Genom beslut vid 1926 års riksdag lämnades sedermera — av skäl, som framgå av propositionen nr 184 till sistnämnda års riksdag — medgivande till en personlig löneförbättring för de postexpeditörer och förste postexpeditörer, vilka genomgått den dittills för postexpeditörer och postassistenter gemensamma utbildningen. I sådant hänseende blev, i överensstämmelse med riksdagsbeslutet, genom brev den 4 juni 1926 bestämt, att den 1 juli 1926 i tjänst varande ordinarie postexpeditör och förste postexpeditör skulle, så länge vederbörande i dylik befattning kvarstode, i lönehänseende vara placerad i 12:e respektive 13:e lönegraden. Motsvarande beslut fattades i fråga om den med postexpeditörer och förste postexpeditörer i lönehänseende likställda personalen vid telegrafverket, nämligen ordinarie telegrafexpeditörer och förste telegrafexpeditörer.

Frågan om förbättrad löneställning för de kvinnliga tjänstemän, vilka genomgått förutvarande postexpeditörsutbildning, gjordes sedermera upprepade gånger till föremål för framställningar från personalhåll. Sålunda hemställde *kvinnliga postföreningen* och *posttjänstemännens förening* i särskilda, under åren 1927, 1928 och 1929 ingivna skrifter om avlåtande av proposition till riksdagen därom, att samtliga de kvinnliga postexpeditörer och förste postexpeditörer, vilka före den 1 juli 1925 genomgått fackutbildning i s. k. postelevkurs, måtte i löne- och pensionshänseende uppflyttas till 15:e respektive 16:e lönegraden. *Generalpoststyrelsen*, som i viss utsträckning biträdde de framställda önskemålen, tillstyrkte i yttrande till statsutskottet vid 1928 års riksdag en placering i lönehänseende i 14:e respektive 15:e lönegraden.

I propositionen nr 146 till 1932 års riksdag anmäldes dels en av posttjänstemännens förening i oktober 1931 gjord framställning att, i avvaktan på prövning av nyssberörda framställningar, den av 1926 års riksag beslutade personliga placeringen i 12:e respektive 13:e lönegraden måtte tillerkännas jämväl de kvinnliga posttjänstemän med förutvarande postexpeditörsutbildning, vilka den 1 juli 1926 ännu icke erhållit ordinarie anställning i postexpeditörsgraden, dels ock av kvinnliga telegrafpersonalens förening i januari 1932 gjord framställning om enahanda förmån åt jämväl sådana tjänstemän med telegrafexpeditörsutbildning enligt tidigare bestämmelser, vilka först efter den 1 juli 1926 vunnit ordinarie anställning såsom telegrafexpeditörer. Beträffande dessa framställningar, av vilka den förra tillstyrkts av generalpoststyrelsen men avstyrkts av lönenämnden samt den senare avstyrkts av såväl telegrafstyrelsen som lönenämnden, anförde min företrädare i ämbetet till det vid förberörda proposition fogade statsrådsprotokollet, att han för sin del icke funne tillräckliga skäl föreligga att då underställa riksdagen frågan om en förbättring i löneställningen för någon av ifrågavarande personalgrupper. Därjämte erinrade departementschefen, att förut omförmälda framställningar om vissa kvinnliga postexpeditörers och förste postexpeditörers uppflyttning till 15:e respektive 16:e lönegraden för det dåvarande vore remitterade till 1928 års lönekommitté för utlåtande.

Sedan ifrågavarande kommitté, som vid fullgörande av sitt uppdrag icke behandlat frågan om ändrad lönegradsplacering för olika befattningar, i samband med uppdragets upphörande med utgången av oktober månad 1932 återställt omförmälda framställningar till Kungl. Maj:t, anmäldes desamma i propositionen nr 87 till 1933 års riksdag. I det vid sagda proposition fogade statsrådsprotokollet erinrade jag, att ifrågavarande spörsmål jämväl varit föremål för riksdagens prövning, i det att vid 1927 och 1928 års riksdagar motioner i ämnet väckts men blivit av riksdagen avslagna. Några nya skäl för att underställa riksdagen frågan om ytterligare förbättring i löneställningen för omförmälda kvinnliga postexpeditörer och förste postexpeditörer syntes mig icke föreligga.

Med anledning härav hemställdes i två vid riksdagen väckta, likalydande motioner (I: 241 och II: 415), att riksdagen måtte besluta, att avlöning enligt de i förenämnda kungl. brev den 4 juni 1926 angivna grunderna skulle tillerkännas samtliga kvinnliga postexpeditörer och förste postexpeditörer med före den 1 juli 1925 genomgången postexpeditörsutbildning.

Statsutskottet (utlåtande nr 86), som ej fann sådana skäl förebragta, som borde föranleda frångående av departementschefens i ämnet intagna ståndpunkt, avstyrkte motionerna, varefter dessa blevo av riksdagen avslagna.

I en den 8 juni 1934 dagtecknad skrift har *posttjänstemännens förening* åter upptagit spörsmålet samt därvid hemställt om avlåtande av proposition till riksdagen därom, att samtliga kvinnliga postexpeditörer och förste postexpeditörer, vilka före den 1 juli 1925 genomgått fackutbildning i postelevkurs, måtte i löne- och pensionshänseende placeras i 14:e respektive 15:e lönegraden.

Såväl *generalpoststyrelsen* som *lönenämnden* hava under erinran om den behandling, frågan om förbättrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare tidigare undergått hos statsmakterna, avstyrkt framställningen. Generalpoststyrelsen har meddelat, att framställningen berörde samtliga 35 förste postexpeditörer, de 183 postexpeditörer, vilka jämlikt kungl. brevet den 4 juni 1926 placerats i 12:e lönegraden, och även övriga 37 kvinnliga postexpeditörer med den tidigare postexpeditörsutbildningen samt att ett genomförande av den föreslagna löneförbättringen skulle för postverket medföra en kostnadsökning av i runt tal 150,000 kronor, vilket belopp skulle efter hand nedgå. Lönenämnden har förklarat sig för sin del hysa den meningen, att lönefrågor av den art, varom här vore fråga, borde upptagas till slutlig behandling först i samband med en blivande revision av tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet.

Departementschefen.

Under hänvisning till chefens för finansdepartementet under nästföregående punkt återgivna uttalande vill jag för min del framhålla, att ej heller nu skäl synas mig föreligga att underställa riksdagen frågan om ytterligare förbättring i löneställningen för ifrågavarande kvinnliga postexpeditörer och förste postexpeditörer.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat beträffande postverket skulle i den vid avlöningsreglementet upptagna tjänsteförteckningen vid postverket upptagas en ny befattning, nämligen i 21:a lönegraden aktuarie, samt ur nämnda förteckning i samma lönegrad utgå befattningen huvudkassör. Vidare skulle antalet aktuariebefattningar fastställas till 2 samt antalet revisorsbefattningar ökas från 5 till 7, antalet revisors- och bokhållarbefattningar från 2 till 3 samt antalet befattningar såsom postmästare av klass 2 från 52 till 53. Slutligen skulle antalet kontrollörsbefattningar minskas med 3 och antalet postmästartjänster av klass 3 med 1; härom torde Kungl. Maj:t i sinom tid meddela beslut.

Telegrafverket.

En ny förste linjeingenjörsbefattning. I skrivelse den 31 augusti 1934 har *telegrafstyrelsen* gjort framställning om inrättande av en ny förste linjeingenjörstjänst, avsedd för den s. k. felbyrån Stockholm. Till stöd härför yttrar styrelsen följande:

Såsom föreståndare för den såsom linjesektion organiserade felbyrån i Stockholm har alltsedan år 1917 tjänstgjort en befattningshavare i linjeingenjörs tjänstegrad (26:e lönegraden), till och med år 1918 såsom extra ordinarie men från och med den 1 januari 1919 med ordinarie tjänsteställning.

Felbyrån i Stockholm har till uppgift att ombestyra felavhjälpning och det dagliga underhållet på samtliga linjer, nät, apparater och stationer — med undantag för riks-, lands- och lokalstationerna inom Stockholms stad — inom fjärde linjedistriktet, som omfattar Stockholms stad med omnejd. Telegrafstyrelsen vill för att belysa omfattningen av arbetet framhålla, att inom detta distrikt finnas icke mindre än 186,000 apparater eller cirka 32 % av apparatantalet inom hela Sverige. Givet är även, att särskilt i Stockholm antalet mera

invecklade apparatsystem, såsom abonnentväxelbordsanläggningar av olika slag och linjeväljarsystem, förekomma i proportionsvis betydligt större omfattning än i det övriga Sverige. Därjämte är föreståndaren för felbyrån ansvarig för överdragsstationen i Stockholm.

Telefontekniken har under senaste åren varit stadd i synnerligen rask utveckling. Föreståndaren för felbyrån måste helt följa utvecklingen på alla områden, och på honom vilar ansvaret att utbilda den honom underlydande personalen — för närvarande 225 tjänstemän och arbetare — så att den kan fylla de fordringar, som måste ställas på densamma, för att allmänhetens ständigt växande krav på ostörd telefondrift skola kunna tillfredsställas.

Samtidigt fordras av honom säkert omdöme och god förmåga att rätt handhava denna personal, så att uppkommande fel snabbt avhjälpas samt avgörandet och besvarandet av eventuella klagomål sker med all möjlig hänsyn till allmänhetens berättigade krav.

För varje år bliva de åligganden, som åligga felbyråns föreståndare, alltmera komplicerade och svårskötta, och då det därjämte är av vikt för telegrafverket att såsom föreståndare för den betydelsefulla avdelning felbyrån utgör städse kunna påräkna en väl kvalificerad tjänsteman, får styrelsen föreslå, att befattningen höjes från linjeingenjörs till förste linjeingenjörs tjänstegrad (27:e lönegraden).

Lönenämnden har i utlåtande den 24 oktober 1934 anfört, att det med hänsyn till vad telegrafstyrelsen anfört angående de arbetsuppgifter och det ansvar, som åvilade innehavaren av ifrågavarande befattning, icke syntes vara något att erinra mot att tjänsten hänfördes till den av styrelsen föreslagna högre lönegraden. I enlighet härmed och under framhållande tillika, att några konsekvenser, enligt vad nämnden inhämtat, icke torde uppstå beträffande andra befattningshavare av dylik lönegradsplacering, har lönenämnden tillstyrkt bifall till telegrafstyrelsens förevarande förslag.

Med hänsyn till det ökade arbete och ansvar, som med trafikens fortgående utveckling kommit att åvila föreståndaren för ifrågavarande avdelning, och på i övrigt anförda skäl vill jag tillstyrka, att den för sagda föreståndarskap nu disponerade linjeingenjörsbefattningen utbytes mot en förste linjeingenjörstjänst. **Departementschefen.**

En ny linjeingenjörsbefattning. I skrivelse den 31 augusti 1933 gjorde *telegrafstyrelsen* framställning om inrättande av bland annat ny linjeingenjörstjänst (26:e lönegraden) för föreståndaren för Varbergs radiostation.

Till stöd härför yttrade styrelsen följande:

I sitt förslag den 25 augusti 1926 till inrättande av nya tjänster inom 21:a—30:e lönegraderna föreslog styrelsen bland annat, att tjänsten såsom föreståndare för Varbergs radiostation skulle uppföras å ordinarie stat och att med hänsyn till befattningens vikt och de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilade innehavaren av tjänsten, denne borde erhålla linjeingenjörs tjänsteställning.

Över ifrågavarande framställning avgav kommunikationsverkens lönenämnd yttrande den 11 oktober 1926, vari lönenämnden emellertid hemställde, att detta styrelsens förslag för det dåvarande icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I betraktande av att berörda anläggning då endast en relativt kort tid varit i bruk och för ernående av en tillförlitlig grund för bedömande

av den tjänste- och löneställning, som borde intagas av anläggningens föreståndare, syntes det nämligen lönenämnden lämpligt att under ännu någon tid avvakta utvecklingen av arbetet därstädes, innan beslut fattades om föreståndarbefattningens uppförande å ordinarie stat.

Sedan styrelsen erfarit, att lönenämnden sålunda avstyrkt styrelsens förslag i vad det avsåg förenämnda linjeingenjörsbefattning, hemställde styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 november 1926, med återtagande av sitt nyssnämnda förslag, om bemyndigande att med ordinarie innehavare tillsätta en å telegrafverkets stat upptagen vakant avdelningsingenjörstjänst (22:a lönegraden) med placering för den blivande innehavaren vid Varbergs radiostation. Denna styrelsens framställning bifölls av Kungl. Maj:t genom brev den 10 december 1926.

Den i anledning härav utnämnde innehavaren av tjänsten beviljades sedermera på begäran tjänstledighet från och med den 15 september 1929 och därefter avsked från och med den 1 juli 1930 från sin befattning vid telegrafverket för att övergå till enskild tjänst. Sedan dess har tjänsten uppehållits av en ingenjörsassistent (20:e lönegraden), som från och med den 1 juli 1933 förordnats att bestrida göromål, som eljest ankomma på linjeingenjör.

Styrelsen är, liksom tidigare, även nu, sedan tillräcklig erfarenhet vunnits om utvecklingen av arbetet å Varbergs radiostation, av den åsikten, att stationens ekonomiska betydelse och vikten av dess funktionsduglighet och tillförlitlighet är av den art, att ansvaret för handhavandet och skötseln av densamma bör åligga linjeingenjör.

Styrelsen får därför ånyo framföra sin begäran om inrättandet av en ordinarie linjeingenjörstjänst för föreståndaren för Varbergs radiostation.

I utlåtande häröver den 4 oktober 1933 anförde *lönenämnden* följande:

Lönenämnden har ansett det önskvärt att erhålla närmare kännedom rörande trafikrörelsens utveckling vid Varbergs radiostation under den tid, som förflutit, sedan lönenämnden avgav förenämnda yttrande av den 11 oktober 1926, och i sådant syfte införskaffat vissa uppgifter från telegrafstyrelsen. De erhållna uppgifterna framgå av följande sammanställning:

År	Antal telegram	Ordantal
1926	102,988	1,397,262
1927	117,768	1,690,959
1928	120,738	1,797,463
1929	126,732	2,043,658
1930	121,254	2,015,456
1931	112,503	1,929,232
1932	101,441	1,799,231

De anförda trafiksiffrorna utvisa en stark ökning i trafikfrekvensen under åren närmast efter stationens ibruktagande men förete under de senaste åren någon tillbakagång, vilken givetvis är att tillskriva den rådande ekonomiska depressionen.

Emellertid torde trafiksiffrorna i och för sig icke böra tillmätas alltför stor betydelse vid bedömande av förevarande löneärende. Varbergs radiostation har till uppgift att vara förmedlingsstation för telegramtrafiken huvudsakligen till Amerika och är icke en telegrafstation i ordets vanliga bemärkelse. Telegrammen till Amerika trådbefordras nämligen från radiocentralen å Göteborgs telegrafstation till Varbergs radiostation, där automatisk överdragning är anordnad. De krav, som måste ställas på föreståndaren för Varbergs radiostation, äro framför allt av radioteknisk art. Uppenbart är, att den tjänsteman, som skall ansvara för driften å en radiostation av den storlek, var-

om här är fråga, måste motsvara högt ställda anspråk i detta hänseende. Lönenämnden har därför ansett sig nu icke böra ställa sig avvisande till telegrafstyrelsens förslag om inrättande av en linjeingenjörstjänst för föreståndaren å sagda station.

Vid anmälan inför *Kungl. Maj:t* den 9 februari 1934 (i propositionen nr 122) av detta förslag framhöll jag, att — även om trafikrörelsens omfattning icke ensam borde vara utslagsgivande — tillräcklig anledning knappast syntes föreligga att under rådande förhållanden vidtaga en höjning av ifrågavarande föreståndarbefattning, varför jag ansåg mig icke för det dåvarande kunna tillstyrka telegrafstyrelsens förslag i denna del.

I enlighet härmed avläts icke något förslag i ämnet till 1934 års riksdag.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har *telegrafstyrelsen* på de skäl, som styrelsen tidigare anfört, åter framfört sitt förslag om ifrågavarande befattnings uppflyttande i linjeingenjörsgraden.

Lönenämnden, som icke hade anledning att frångå sin i sitt utlåtande den 4 oktober 1933 uttalade uppfattning, har i enlighet härmed förklarat sig intet hava att erinra mot bifall till telegrafstyrelsens föreliggande förslag.

Departementschefen.

Av telegrafstyrelsen har för mig ytterligare framhållits, att omförmälda föreståndarbefattning vore av den tekniskt krävande och kvalificerade art och av den ekonomiska betydelse för telegrafverket, att för densamma erfordrades en person med teknisk högskoleutbildning. Därest sådan personal icke kunde beredas den tjänsteställning, som svarade mot dess utbildning, kunde svårigheten att rekrytera denna bana och bibehålla den personal, som en gång kommit in på densamma, med radioavdelningens snabba utveckling komma att vålla verket betänkliga olägenheter. Den nuvarande föreståndaren hade anställts å radioavdelningen den 16 februari 1925 och förestått ifrågavarande station under nära sex år. Slutligen har framhållits, att hos radioavdelningens personal redan förmärkts och allt mer förmärktes en strävan att bliva överförd till andra grenar av verkets rörelse, där befordringsmöjligheterna vore större, samt att förbättrade konjunkturer inom den privata industrien alltid medförde fara för att med sin anställning mindre nöjd personal sökte sig bort från verket.

För egen del har jag av den i ärendet förebragta utredningen funnit framgå, att det icke utan avsevärd olägenhet torde kunna längre anstå med den av telegrafstyrelsen begärda höjningen i lönegrad av befattningen såsom föreståndare för Varbergs radiostation, varför jag numera anser mig kunna förorda, att för sådant ändamål inrättas en ny ordinarie linjeingenjörsbefattning.

En ny sekreterarbefattning i 26:e lönegraden. I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har *telegrafstyrelsen* hemställt om inrättande av en ny sekreterartjänst i 26:e lönegraden med placering såsom föreståndare för styrelsens utländska kontrollavdelning. Till stöd härför anför styrelsen följande:

Såsom föreståndare för telegrafstyrelsens utländska kontrollavdelning är sedan den 1 juli 1920 placerad en sekreterare i 24:e lönegraden.

Avdelningens huvudsakliga arbetsuppgifter äro att uppgöra avräkningar månads- och kvartalsvis med utländska förvaltningar och bolag rörande olika slag av internationell telefon-, telegraf- och radiotrafik, att kontrollera, att avgifter för telegram till utlandet blivit beräknade och redovisade enligt gällande taxebestämmelser, att upprätta taxor och taxetabeller för telegram och telefonsamtal, att upprätta statistiska sammandrag och tabeller rörande utlandstrafiken samt att handhava arkivet för utländska telegram. Avdelningens föreståndare har att biträda vederbörande byråchef med utredningar och beräkningar rörande den utländska telegraf- och telefontrafiken samt taxorna för denna.

Omfattningen av kontrollavdelningens arbetsuppgifter har sedan tidpunkten för den nuvarande organisationens genomförande år 1920 undergått en avsevärd ökning. Medan vid nämnda tidpunkt Sverige hade endast ett fåtal utländska telefonförbindelser (med Norge och Danmark samt med vissa orter i Finland och Tyskland), är numera dylik förbindelse etablerad med samtliga europeiska länder utom Albanien och Island samt med inemot ett 40-tal utomeuropeiska länder. Med ytterligare ett 10-tal länder torde telefonförbindelse komma att öppnas inom det närmaste året.

Till belysande av den utveckling, som telefontrafiken med utlandet undergått under senare år, meddelas nedanstående uppgifter för åren 1921 och 1933 rörande antalet i nämnda trafik utväxlade samtalsperioder m. m.:

År	Antal utväxlade samtalsperioder	
	Terminalsamtal	Transitsamtal
1921	748,461	69.881
1933	1,170,937	221,994

Till den ökning av kontrollavdelningens arbete, som förorsakats av den utländska telefonrörelsens ovan antydda utveckling, kommer den arbetsökning, som uppstått genom de många särskilda slag av telefonsamtal med speciella taxor och föreskrifter, som successivt införts i den internationella telefontrafiken, såsom abonnemangssamtal av olika kategorier, tidsbeställda samtal, blixtsamtal, börssamtal, flygsamtal, rundradioöverföringar, m. m.

Ehuru telegraftrafiken med utlandet under de senaste åren varit i sjunkande, har kontrollavdelningens av sagda trafik förorsakade arbete ingalunda minskats. Tvärtom har på grund av införandet av en mångfald nya slag av telegram med särskilda taxor och föreskrifter arbetet med telegramavgifternas kontrollering samt upprättandet och granskningen av avräkningarna med utländska telegrafförvaltningar blivit alltmera omfattande och komplicerat.

Antalet i radioavräkningarna ingående telegram har ökats från 13,370 år 1921 till 159,944 år 1933.

Med hänsyn till de ökade krav, som på grund av den kvantitativa och kvalitativa ökningen av kontrollavdelningens arbetsuppgifter måste ställas på avdelningsföreståndaren i fråga om initiativ samt förmåga att organisera, leda och övervaka avdelningens arbete, finner sig styrelsen böra föreslå, att befattningen såsom föreståndare för ifrågavarande avdelning höjes från sekreterare i 24:e lönegraden till sekreterare i 26:e lönegraden.

Lönenämnden har anfört, att även om någon tvekan kunde råda, huruvida denna befattning för närvarande borde erhålla placering i den 26:e lönegraden — detta med hänsyn bland annat till den löneställning, som innehades av vederbörande föreståndare å liknande avdelningar vid statens järnvägar och postverket — lönenämnden emellertid, med hänsyn till den självständiga ställning

ifrågavarande befattningshavare intoge och i betraktande av arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, för vilkas utförande han hade att ansvara, icke ville motsätta sig telegrafstyrelsens förslag om tjänstens uppflyttning i 26:e lönegraden.

Departementschefen.

Såsom av det anförda framgår, hava de sedan år 1920 i hög grad vidgade telefonförbindelserna med utlandet, vilka torde komma att än ytterligare utökas, medfört en avsevärt stegrad arbetsbelastning för telegrafstyrelsens utländska kontrollavdelning, varjämte avdelningens arbete blivit alltmera invecklat genom att i den utländska trafiken flera nya slag av telefonsamtal och telegram med särskilda taxor och föreskrifter tillkommit. Med hänsyn till de allt större fordringar, som på grund av dessa för telegrafverket speciella omständigheter kommit att ställas på ifrågavarande avdelning och särskilt dess föreståndare, vill icke heller jag motsätta mig, att ifrågavarande befattning höjes i lönegrad och att sålunda för ändamålet inrättas en sekreterartjänst i 26:e lönegraden.

Två nya överkontrollörsbefattningar. *Telegrafstyrelsen* har vidare föreslagit inrättande av två nya överkontrollörsbefattningar, avsedda den ena för styrelsens linjebyrås konstruktions- och stationsavdelningar samt den andra för Stockholms telefonstationers lokalavdelning. Rörande behovet av dessa befattningar anför styrelsen följande:

För utförandet av nedannämnda för linjebyråns konstruktions- och stationsavdelningar gemensamma arbetsuppgifter har sedan år 1930 därstädes tjänstgjort en trafiktjänsteman i förste kontrollörs tjänstegrad (22:a lönegraden). Det har nämligen visat sig nödvändigt att, då fråga är om planerande av nya stationer samt bedömande av de för trafiktjänsten nödvändiga anordningarna vid såväl manuella som även, och det icke minst, automatiska telefonsystem, hava tillgång till en tjänsteman, som är utbildad i och äger praktisk kännedom om telefontrafiktjänsten på alla dess områden. Av denne måste krävas, att han är i stånd icke blott att rätt värdesätta siffermässiga prestationer och utvinna möjligast tillförlitliga resultat därav utan även att med erforderlig auktoritet förhandla med vederbörande trafik- och stationsbefäl och därvid, om så kräves, äga förmåga att sammanjämka skilda meningar. Såsom nödvändig förutsättning härför erfordras ingående kännedom om de tekniska möjligheter, som förefinnas till mötande av uppkommande trafikkrav. Även må nämnas, att den fortgående automatiseringen av i första hand lokal- och landsnäten erfordrar omfattande trafiktekniska utredningar, vilkas planläggning och bearbetning till största delen åvila förenämnda befattningshavare. Det är uppenbart, att dessa fordringar kunna uppfyllas endast av en person, som, jämte lång tids tjänstgöring å trafikavdelningen, haft tillfälle till och därjämte ägt förutsättningar för att förvärva ett större mått av tekniska insikter.

Ifrågavarande tjänsteman, vilken innehar den utbildning och de övriga kvalifikationer, som svara mot nu nämnda krav, har till huvudsaklig arbetsuppgift *att* inskaffa samt bearbeta och kritiskt bedöma sådant trafikstatistiskt material, vilket är erforderligt för planering och beräkning av såväl nya kabellinje-, stations- och nätgruppsanläggningar som även utvidgning av äldre dylika anläggningar, *att* medverka vid utformning i tekniskt hänseende av

nya anordningar och konstruktioner samt därvid tillse, att dessa uppfylla trafiktekniska krav och i övrigt överensstämma med gällande instruktioner och andra föreskrifter samt tillämpad praxis, ävensom *att* med ledning av telefonstationernas driftsrapporter verkställa fortlöpande och enhetlig bedömning samt kontroll av stationernas driftsäkerhetstillstånd och anordningarnas rationella utnyttjande. Därjämte åligger det slutligen förevarande befattningshavare att vid besök å stationerna utöva konsulterande och i förenämnda avseende kontrollerande verksamhet.

Med hänsyn till det krävande och ansvarsfulla arbete, som sålunda åvilar honom, har styrelsen redan från början av hans ovannämnda tjänstgöring hos styrelsen förordnat honom att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på tjänsteman i 24:e lönegraden. Då han numera på grund av tjänstålder och meriter i övrigt kan påräkna att å trafikavdelningen erhålla befordran till högre tjänst, men då det å andra sidan skulle innebära en uppenbar olägenhet för telegrafverket, om han för att vinna dylik befordran skulle nödgas lämna sin nuvarande plats, är det nödvändigt att bereda honom en högre tjänsteställning med bibehållande av innehavande placering. Med hänsyn till arbetets beskaffenhet är det nämligen av stor vikt, att kontinuiteten i dess bestridande så vitt möjligt upprätthålles, enär endast genom mångårig erfarenhet full förtrogenhet med detsamma uppnås. De ansvarsfulla och omfattande göromål, som åligga honom, skulle måhända rätteligen påkalla hans inplacering i 26:e lönegraden med benämning trafikinspektör, men vill styrelsen för närvarande inskränka sin hemställan att avse en överkontrollörstjänst (24:e lönegraden).

Stockholms telefonstationer äro i trafikhänseende uppdelade på tre avdelningar, nämligen riksavdelningen, landsavdelningen och lokalavdelningen. Riks- och landsavdelningarna förestås vardera av en tjänsteman i överkontrollörs grad. Å lokalavdelningen, vilken består av ett flertal stationer i skilda stadsdelar, finnes icke någon motsvarande befattning, utan har ledandet och övervakandet av arbetet därstädes varit uppdelat på tre förste kontrollörer (22:a lönegraden) såsom föreståndare för var sin grupp av stationer. Gruppindelningen har varit betingad av stationernas olika karaktär och arbetssätt. Sålunda har en av förste kontrollörerna haft sig anförtrott föreståndarskapet för de från Aktiebolaget Stockholmstelefon övertagna stationerna i Stockholm. Åt en annan har givits uppdraget att handhava skötseln av de automatiska telefonstationerna samt att planera det trafikavdelningen påvilande arbetet med den fortsatta automatiseringen. Den tredje förste kontrollören har förestått övriga manuella stationer jämte vissa lokalavdelningen tillhörande specialavdelningar.

Denna uppdelning på tre sidoordnade grupper av stationer med var sin föreståndare, lydande direkt under telefondirektören, har med den fortgående utvecklingen av lokalnätet och den successiva övergången till automatisk drift visat sig vara mindre lycklig och i alltför hög grad tynga den centrala ledningens arbete. Sedan omkring ett år tillbaka har därför på försök uppdrag givits åt en av lokalavdelningens förste kontrollörer att inför telefondirektören svara för hela denna avdelnings angelägenheter, och har han av styrelsen för denna tid tilldelats förordnande såsom överkontrollör (24:e lönegraden). Härigenom har beträffande lokalavdelningen vunnits en mera enhetlig ledning även beträffande tjänstens detaljer, och organisationen har kunnat göras likvärdig med den, som redan är genomförd vid riks- och landsavdelningarna.

Den försöksvis vidtagna anordningen har visat sig medföra påtagliga fördelar och bör enligt styrelsens mening göras definitiv. Styrelsen vill för den skull föreslå, att en av de å lokalavdelningen vid Stockholms telefonstation befintliga förste kontrollörstjänsterna utbytes mot en överkontrollörstjänst.

Till belysande av omfattningen av lokalavdelningens arbete vill styrelsen meddela, att antalet till lokalstationerna i Stockholm inkopplade abonnenter den 1 januari 1934 utgjorde 114,022 med 140,525 apparater samt att antalet utväxlade lokala samtal under år 1933 utgjorde i runt tal 250 miljoner.

Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot förevarande förslag.

I betraktande av de stora krav, som måste ställas på den å linjebyråns konstruktions- och stationsavdelningar tjänstgörande trafiktjänstemannen i avseende å såväl rent tekniska som särskilt trafiktekniska insikter ävensom i övrigt, synes det motiverat, att han erhåller en något högre lönegradsplacering än nu är fallet. Jag anser mig därför böra tillstyrka telegrafstyrelsens förslag om inrättande för sådant ändamål av en överkontrollörsbefattning. **Departementschefen.**

Vad beträffar Stockholms telefonstations lokalavdelning, synes den av styrelsen försöksvis vidtagna organisatoriska ändringen av samma avdelning såsom betingad av lokalnätets fortgående utveckling och automatisering vara ändamålsenlig, varför denna anordning nu torde böra bliva bestående. Jag vill alltså förorda, att i enlighet med styrelsens hemställan för ledningen av denna avdelning en av förste kontrollörstjänsterna därstädes utbytes mot en överkontrollörsbefattning.

Två nya avdelningsingenjörsbefattningar. I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har *telegrafstyrelsen* hemställt om inrättande av två nya avdelningsingenjörsbefattningar (22:a lönegraden), varav den ena skulle avses för styrelsens linjebyrås stationsavdelning och den andra för samma byrås transmissionsavdelning. Till stöd för förslaget anför styrelsen:

Genom de snabba framsteg, som under senare tid ägt rum å det telefontekniska området, har behov uppstått av specialutbildad personal med förmåga att inom respektive områden självständigt handlägga vissa frågor rörande nybyggnad och underhåll av såväl manuella som automatiska telefonstationer, överdragsstationer och abonnentanläggningar. Det har därvid visat sig möjligt att vid strängt urval bland teknisk personal med examen från tekniskt läroverk finna personer med härför erforderliga kvalifikationer.

Å styrelsens linjebyrås stationsavdelning finnes placerad en tjänsteman i ingenjörsassistents grad, vilken sedan år 1919 haft till huvudsaklig arbetsuppgift *att* omhänderhava moderniseringen av abonnentanläggningar av mera komplicerat slag, såsom linjeväljaranläggningar och manuella abonnentväxlar, därvid han har att tillse, att de senast uppnådda tekniska framstegen komma till vederbörlig användning såväl i fråga om nytillverkade konstruktioner som även i viss utsträckning beträffande sådana ändringar av redan befintliga anläggningar, som betingas av sagda framsteg, *att* på liknande sätt ombesörja modernisering jämväl av befintliga automatiska telefonanläggningar, så att dessa i möjligaste mån komma att uppfylla de krav, som den alltjämt fortgående tekniska utvecklingen uppställer, samt *att* utföra undersökningar av mera komplicerade felorsaker vid telefonanläggningarna ävensom utarbeta förslag till sådana tekniska förbättringar, som äro ägnade att höja anläggningarnas tillförlitlighet och funktionsduglighet.

Dessa arbetsuppgifter hava numera nått en avsevärd omfattning och därjämte blivit av mera invecklad och svårskött natur. Härtill har i väsentlig grad

bidragit den alltjämt fortgående ökningen av antalet automatstationer, varvid det gällt att i samband därmed tillgodogöra sig nya uppfinningar och nya tekniska rön. Styrelsen har därför från och med år 1933 tilldelat förenämnda befattningshavare förordnande att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på innehavare av avdelningsingenjörstjänst.

Å styrelsens linjebyrås transmissionsavdelning har sedan år 1925 funnits inrättad en specialavdelning å ritkontoret därstädes, åt vilken anförtrotts att sammanställa och konstruera detaljer för de överdragsstationer, som erfordras, särskilt för långdistanskablarna men även för de längre luftledningarna. Denna specialavdelning har även handlagt frågor rörande anläggingar för bärvågstelefon och tonfrekvenstelegraf. Förmanskapet för denna del av kontoret har från början utövats av en ritare, vilken år 1929 befordrats till ingenjörsassistent och från och med år 1931 förordnats att bestrida göromål som avdelningsingenjör. Med den ökade rikstrafiken och de alltmera växande anspråken på såväl goda framkomstmöjligheter som förbättrad kvalitet på telefonförbindelserna kommer användandet av telefonöverdrag att öka i alltjämt stegrad omfattning. Redan underhållet av nu befintliga överdragsstationer samt utförandet av tekniska förbättringar å dessa förorsaka ett betydande och krävande arbete. Innehavaren av förevarande befattning har även till uppgift att utöva teknisk tillsyn av montage för anläggning och underhåll å befintliga eller under byggnad varande överdragsstationer.

Utvecklingen av överdragsstationerna under den senaste tioårsperioden framgår av nedanstående sammanställning.

	År 1924	År 1929	År 1934
Antal överdragsstationer	9	19	33
Ungefärligt antal telefonöverdrag i drift . .	120	400	2,600
Approximativt beräknat värde av motsvarande stationer och material, kronor	1,400,000	3,000,000	10,000,000

Styrelsen finner sig nu böra för de ovannämnda två befattningarna å styrelsens linjebyrå föreslå inrättande av två nya avdelningsingenjörstjänster (22:a lönegraden).

Lönenämnden han anfört, att förevarande förslag icke givit nämnden anledning till erinran.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår, att de med ifrågavarande två ingenjörsassistentbefattningar förenade speciella arbetsuppgifterna såväl kvantitativt som kvalitativt avsevärt stegrats, vadan en något högre löneställning för dessa befattningar torde vara motiverad. Jag anser mig därför böra förorda telegrafstyrelsens förslag, att för ändamålet i stället för berörda ingenjörsassistentbefattningar inrättas två avdelningsingenjörstjänster.

Två nya förste kontrollörsbefattningar. *Telegrafstyrelsens* skrivelse den 31 augusti 1934 innefattar jämväl förslag om inrättande av två nya förste kontrollörsbefattningar å styrelsens revisionsavdelning. Härom anför styrelsen:

I början av år 1932 vidtogs omorganisation av telegrafstyrelsens revisionsavdelning, varvid avdelningens arbete uppdelades på fyra lotter med en revisor (21:a lönegraden) såsom föreståndare för varje lott i stället för tidigare fem lotter och lika många revisorer. Vid den därvid gjorda uppdelningen av arbetet fann styrelsen det lämpligt att bland annat låta förlägga granskningen av

samtliga telegrafverkets huvudstationers eller telefonstationernas i Stockholm och Göteborg, telegrafstationens i Stockholm och den förenade telefon- och telegrafstationens i Malmö räkenskaper till en av lotterna och granskningen av verkets linjedistrikts med underlydande expeditioner ävensom telegrafverkets huvudförråds, radiodistrikts och verkstads räkenskaper till en annan. Styrelsen ansåg det nämligen förmånligt att, för ernående av största effektivitet i revisionsarbetet, en specialisering i detta arbete ägde rum, så att vederbörande granskare skulle komma att fullt behärska det mera omfattande och invecklade uppbörds- och räkenskapsförfarandet, som är rådande vid de förenämnda förvaltningarna i förhållande till verkets övriga förvaltningar. De såsom föreståndare för ovannämnda två lotter tjänstgörande revisorernas arbetsuppgifter utökades samtidigt med det synnerligen ansvarskrävande åliggandet att förrätta årliga inventeringar å de nämnda förvaltningarna samt å telegrafverkets trafikdistriktsbyråer.

Det förtjänar härvid att framhållas, att motsvarande inventeringsskyldighet, som sålunda numera ålagts de båda förenämnda revisorerna i fråga om de största av telegrafverkets medelsförvaltande avdelningar, beträffande telegrafverkets redogörare i övrigt åligger telegrafverkets trafikdirektörer eller således tjänstemän i 29:e lönegraden.

För att belysa omfattningen och betydelsen av det arbete, som sålunda uppdragits åt de här ifrågavarande båda tjänstemännen, torde det vara lämpligt att hänvisa till efterföljande tablåer, avseende år 1933.

Huvudstationerna.

	Antal abonenter (medeltal)	Inkomster (exklusive anläggnings- och radiolicensavgifter) Kronor	Driftkostnader Kronor
Stockholm, telefon	151,752	27,701,888	7,407,430
Stockholm, telegraf	—	3,112,807	2,137,618
Göteborg, telefon	40,755	9,018,901	2,095,111
Malmö	19,758	4,791,507	1,555,572
Summa	212,265	44,625,103	13,195,731
Motsvarande tal för samtliga stationer i riket	479,808	96,401,899	30,864,335
Huvudstationerna i % härav	44.2	46.3	42.8

Distrikten.

	Kontanta utgifter Kronor		Kontanta utgifter Kronor
1:a linjedistriktet	4,644,361	Kabelkontoret	1,420,563
2:a »	4,304,740	Radiodistriktet	3,838,235
3:e »	2,480,372	Huvudförrådet	173,064
4:e »	6,536,371	Verkstaden	6,689,050
5:e »	2,605,841	Summa kontanta utgifter i distrikten	33,335,321
6:e »	2,642,724		

Av vad sålunda anförts framgår, att såväl granskningen av medelsförvaltningen för så betydande arbetsområden, som det här är fråga om, som ock de ständigt återkommande inventeringarna på olika platser måste vara i hög grad ansvarsfulla.

Med hänsyn härtill och enär det får anses vara synnerligen viktigt att för detta arbete kunna behålla för uppgifterna väl kvalificerade och lämpliga befattningshavare, vilka eljest lätt kunna komma att söka och erhålla sin rättidiga befordran på annat håll inom verket, har styrelsen funnit lämpligt och skäligt föreslå, att ifrågavarande tvenne revisorsbefattningar å styrelsens revisionsavdelning höjas till förste kontrollörstjänster (22:a lönegraden).

Vid bifall till telegrafstyrelsens förslag här ovan beträffande två nya överkontrollörstjänster erfordras ingen ökning av antalet förste kontrollörstjänster.

Lönenämnden har anfört, att tvekan syntes kunna råda, huruvida ändring borde vidtagas av ifrågavarande två revisorers löneställning, innan ännu någon större erfarenhet kunde hava vunnits av den år 1932 vidtagna omorganisationen av telegrafverkets revisionsavdelning. Med hänsyn emellertid till de maktpåliggande och ansvarsfulla inventeringsförrättningar, dessa befattningshavare hade att utföra, har nämnden ansett sig kunna biträda förslaget om dessa tjänsters uppflyttning i 22:a lönegraden.

Departementschefen.

Såsom lönenämnden anfört, hade kanske ytterligare någon tids erfarenhet av den år 1932 vidtagna omorganisationen av revisionsavdelningen bort avvaktas, innan ändring i någon av därvarande befattningshavares lönegradsplacering vidtoges. Från telegrafstyrelsen har emellertid framhållits, att de ifrågavarande revisorer åliggande inventeringarna ställde så stora krav på förrättarna, att särskilt denna omständighet motiverade en förbättrad löneställning för dessa befattningar. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts har jag ej velat motsätta mig, att i stället för ifrågavarande två revisorstjänster inrättas två befattningar i 22:a lönegraden med benämning förste kontrollör.

En ny aktuariebefattning. *Telegrafstyrelsen* har ytterligare föreslagit inrättande av en ny aktuariebefattning (21:a lönegraden) å styrelsens radiobyrås kassa- och bokföringsavdelning. Styrelsen anför till stöd härför följande:

Arbetet å telegrafstyrelsens radiobyrå är uppdelat å följande avdelningar: fartygsstationsavdelningen, landsstationsavdelningen, kansliavdelningen samt kassa- och bokföringsavdelningen. Å de båda förstnämnda avdelningarna finnes huvudsakligen rent teknisk personal placerad. Kansliavdelningen föreståes av en sekreterare och såsom föreståndare för kassa- och bokföringsavdelningen tjänstgör en kontrollör (20:e lönegraden).

Kontrollören handlägger alla ärenden, som röra rekvisitioner och inköp för radiodistriktets räkning av radiomateriel samt kontors- och verktygsinventarier, varjämte han avger redovisning för ifrågavarande materiel och inventarier. Han har sålunda att infordra anbud, att uppsätta protokoll över inkomna anbud och med ledning därav uppgöra förslag till inköp, att utfärda beställningar å godkända inköp, att uppsätta koncept till skrivelser till leverantörer, stationsföreståndare och arbetsledare angående materiel och inventarier, att granska radiostationernas och arbetsledarnas redovisningar av radiomateriel beträffande litterering och värdering samt verkställa inventering

av ifrågavarande materiel, att uppgöra radiodistriktets årsredovisningar av radiomateriel, kontors- och verktygsinventarier m. m. Kontrollören har alltså att å radiodistriktet, vars ställning inom telegrafverkets organisation är densamma som de sex linjedistriktens, utföra samma arbete, som vid linjedistrikten åligger de därstädes tjänstgörande förrådsförvaltarna, som äro placerade i 21:a lönegraden.

Utöver ovanstående tillkommer det kontrollören att handhava radiobyråns kassa, att granska stationsföreståndares och arbetsledares medelsredovisningar, att uppgöra avräkning mellan styrelsen och aktiebolaget Radiotjänst, att beräkna de privata rundradiostationerna tillkommande driftsbidrag samt granska dessa stationers redovisningar, att upprätta radiodistriktets medelsredovisningar samt att uppgöra ekonomiskt årssammandrag och verkställa behövliga ekonomiska utredningar över radiorörelsen.

Nuvarande innehavare av kontrollörstjänsten har från och med den 1 januari 1934 förordnats att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i 21:a lönegraden.

Med hänsyn till det krävande och ansvarsfulla arbete, som sålunda påvilar innehavaren av berörda kontrollörstjänst, har styrelsen ansett det rättvist och skäligt, att befattningen uppflyttas till 21:a lönegraden med benämning aktuarie.

Lönenämnden har anfört, att även om nämnden ställde sig något tveksam mot telegrafstyrelsens ifrågavarande förslag, nämnden dock icke ansett sig böra framställa erinran mot detsamma.

Departementschefen.

Även beträffande ifrågavarande föreståndarbefattning synas arbetsuppgifterna numera vara av den omfattning och beskaffenhet, att en förbättring i löneställningen kan anses skälig. Jag finner mig därför kunna biträda telegrafstyrelsens förslag, att för ändamålet inrättas en aktuariebefattning.

En ny notariebefattning. *Telegrafstyrelsen* har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 framlagt förslag om inrättande av ny notariebefattning (21:a lönegraden), avsedd för styrelsens förrådsbyrås inköpsavdelning. Rörande behovet av denna befattning yttrar styrelsen följande:

Genom den alltmera ökade centraliseringen av telegrafverkets inköp ävensom den allmänna utvecklingen av telegrafverket har arbetsbördan för inköpsavdelningen å styrelsens förrådsbyrå ökats år från år.

Härigenom har en av de på avdelningen placerade bokhållarna måst åläggas allt större arbetsuppgifter. Han har sålunda dels att vid den ordinarie föreståndarens för inköpsavdelningen (sekreterare i 24:e lönegraden) förfall inträda i hans ställe och ansvara för alla på avdelningen förekommande göromål, dels numera ålagts att självständigt handlägga vissa inköpsärenden av speciell art, bland annat upphandling av och överinseende över telegrafverkets kontorsmaskiner av alla slag. I samband med telegrafverkets allmänna snabba utveckling har nämligen behovet av moderna kontorsmaskiner för olika arbetsuppgifter allt mera gjort sig gällande. Det har därvid visat sig nödvändigt, att styrelsen till sitt förfogande har en tjänsteman, som äger ingående insikter i hithörande tekniska förhållanden och även äger noggrann kännedom om telegrafverkets bokföringstekniska organisation.

Tjänstemannen i fråga har sålunda att i förekommande fall lämna förslag

till lämpliga maskintyper samt att, i de fall då sådana ej kunna erhållas av i marknaden förekommande standardtyper, lämna leverantörerna direktiv till erforderliga konstruktionsändringar med hänsyn till behovet i varje särskilt fall. Han har även att övervaka det successiva underhållet av maskinparken, vars värde den 1 januari 1934 uppgick till över 1.3 miljoner kronor, föreslå föreskrifter beträffande maskinernas handhavande och skötsel samt upprätta förslag till avtal med olika leverantörer angående maskinernas tillsyn och reparation. Vidare har han att lämna förslag till utrangering av föråldrade eller oekonomiska maskiner samt handhava försäljningen av dessa.

Det befattningshavaren ifråga åliggande arbetet är av den art, att stora krav måste ställas på hans insiktsfullhet och omdömesförmåga i synnerhet som han, såsom nämnts, har att vid den ordinarie föreståndarens för inköpsavdelningen förfall ansvara för inköpsavdelningen. Tjänsten fordrar sålunda, att innehavaren äger, förutom den nämnda specialkännedomen, en allmän kännedom om telegrafverkets materiel samt full förtrogenhet med för statens upphandling gällande författningar och inom affärsvärlden tillämpade normer ävensom att han besitter den grannlagenhet, som är oundgängligen nödvändig för innehavaren av den ömtåliga ställningen såsom telegrafverkets företrädare vid underhandlingar med leverantörer och likställda. Arbetsuppgifterna äro också av den art, att för deras rätta handhavande fordras mångårig erfarenhet å styrelsens inköpsavdelning. Såväl med hänsyn till det innehavaren åliggande ansvarsfulla arbetet som i syfte att erhålla nödig kontinuitet å befattningen får styrelsen föreslå, att den ifrågavarande bokhållartjänsten (17:e lönegraden) höjes till notarietjänst (21:a lönegraden).

Lönenämnden har på denna punkt anfört följande:

Lönenämnden måste ifrågasätta, huruvida de arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande befattningshavare, kunna motivera den föreslagna lönegradsplaceringen. Nämnden har erhållit en närmare redogörelse för dessa göromål och därvid funnit, att desamma visserligen kunna anses motivera en något bättre löneställning för befattningens innehavare än vad som för närvarande är fallet. Emellertid synes det åtminstone för närvarande icke böra ifrågakomma att uppflytta befattningen i så hög lönegrad som den 21:a. I avvaktan på den blivande utvecklingen av denna avdelning och de till förevarande befattning hörande göromålen ävensom med hänsyn tagen till löneställningen för jämförliga befattningar vid andra verk anser sig lönenämnden böra föreslå, att tjänsten uppflyttas i förste bokhållarens grad (18:e lönegraden).

Skiljaktig mening har anmälts av ledamoten, byråchefen Wold, vilken uttalat, att ifrågavarande befattning borde i enlighet med telegrafstyrelsens förslag ändras till notarietjänst.

Departementschefen.

Med hänsyn till de stora ekonomiska värden, varom det inom ett affärsdrivande verk oftast är fråga vid upphandling av maskiner och annan materiel, måste stora krav i avseende å kunskaper, erfarenhet och personlig lämplighet ställas å de befattningshavare, som mera självständigt handhava verkets upphandling. Det synes därför av vikt, att dessa befattningshavare icke hava en i förhållande till sitt ansvarsfulla arbete för låg löneställning, på det att dugande krafter må kunna förvärvas för och bibehållas å sådana befattningar.

Vad särskilt angår nu ifrågavarande befattning å inköpsavdelningen å telegrafstyrelsens förrådsbyrå, synes vad styrelsen anfört utgöra goda skäl för att redan nu giva denna befattning den av styrelsen avsedda högre lönegradsplaceringen. Att märka är också, att den utveckling av telegrafverkets rörelse, som alltjämt pågår och sannolikt även för den närmaste framtiden lärer fortsätta, torde komma att ställa ökade krav på inköpsavdelningen och dess ledande tjänstemän.

I betraktande av nu anförda omständigheter har jag funnit mig kunna tillstyrka att, på sätt telegrafstyrelsen föreslagit, bokhållartjänsten å denna avdelning utbytes mot en notariebefattning.

Uppflyttning i klass av telegrafverkets stationer i Borås, Falun och Linköping. I skrivelse den 25 oktober 1934 har *telegrafstyrelsen* framlagt förslag om höjning i klass av telegrafverkets stationer i Borås, Falun och Linköping. Styrelsen har därvid, under erinran om styrelsens år 1931 avgivna förslag till omklassificering av telegrafstationerna samt om det här tidigare under postverket återgivna uttalandet av departementschefen i propositionen nr 146 till 1932 års riksdag, anfört följande:

Styrelsen anser starka skäl nu föreligga för en höjning i klass av telegrafstationerna i Borås, Falun och Linköping. Samtliga dessa tre stationer tillhöra för närvarande klass 1 B och voro i 1931 års klassificeringsplan föreslagna att uppflyttas till klass 1 A. Innehavarna av telegrafkommissarietjänsterna å sagda orter komma att avgå från sina befattningar med pension under första halvåret 1935, och betydande svårigheter kunna förväntas uppstå vid tjänsternas återbesättande, därest icke frågan om stationernas klass dessförinnan blivit på ett tillfredsställande sätt ordnad. Ledigförklaras tjänsterna med bibehållande av deras nuvarande lönegradsplacering, komma synbarligen att såsom sökande till dem anmäla sig endast sådana befattningshavare vid verket, vilka, i händelse en allmän omklassificering kommer till stånd under de närmaste åren och de omhandlade stationerna därvid — såsom är att vänta — bliva höjda i klass, icke hava några utsikter att få kvarbliva å befattningarna. De nuvarande telegrafkommissarierna av klass 1 B, ur vilkas led de nya innehavarna av ifrågavarande kommissarietjänster naturligen borde utväljas, kunna icke förväntas komma att anmäla sig såsom sökande till de lediga befattningarna, om dessa äro av samma lönegrad som deras egna och en förflyttning till någon av dem sålunda icke medför befordran men väl förorsakar flyttningskostnader. Det enda sättet att trygga ett fullgott återbesättande av de ledigblivna tjänsterna i Borås, Falun och Linköping synes styrelsen därför vara, att dessa stationer nu uppflyttas i den klass, 1 A, till vilken de sedan ett flertal år tillbaka rätteligen äro att hänföra.

Det av styrelsen år 1931 framlagda klassificeringsförslaget grundade sig på 1930 års trafiksiffror och var uppbyggt efter i huvudsak samma principer som de vid närmast föregående klassificeringstillfällen tillämpade. En sedan dess nytillkommen faktor, nämligen radiolicensrörelsen, hade dock jämväl tagits i betraktande vid poängräkningen, och på grund härav ävensom med hänsyn till de över lag ökade fordringarna på telegrafverkets befattningshavare föreslog styrelsen en höjning av den övre gränsen för stationer av klass 1 B från förutvarande 425 till 440 poäng. För stationerna i Borås, Falun och Linköping voro poängtalen respektive 443, 441 och 458. En höjning

till klass 1 A av dessa stationer var sålunda klart motiverad. Rörelsen inom de ifrågavarande redovisningsområdena har emellertid sedan år 1930 undergått en betydande utveckling. En omräkning av poängtalen med användande av trafiksiffrorna för det senaste år, för vilket uppgifter finnas tillgängliga, nämligen år 1933, giver till resultat för Borås 467, för Falun 454 och för Linköping 477 poäng. Till närmare belysning av de olika rörelsegrenarnas utveckling inom områdena meddelas här nedan vissa uppgifter för år 1933, sammanställda med motsvarande uppgifter för dels år 1930, vars siffror ligga till grund för styrelsens senaste allmänna klassificeringsförslag, dels ock år 1923, på vars siffror den nu gällande klassificeringen är uppbyggd:

		Borås	Falun	Linköping
Uppbörd, kronor	1923	801,038	911,644	923,685
	1930	1,120,745	1,081,193	1,091,804
	1933	1,269,635	1,137,022	1,179,099
Antal understationer	1923	36	34	47
	1930	48	36	59
	1933	60	40	68
Antal samtalsapparater . . .	1923	4,122	4,847	5,023
	1930	6,260	6,043	6,704
	1933	7,477	6,726	7,579
Antal lokal- och landssamtal	1923	4,869,946	4,518,506	6,006,132
	1930	8,620,089	7,981,197	7,757,138
	1933	10,031,065	8,697,001	8,574,171
Antal taxerade rikssamtal .	1923	462,539	532,905	597,628
	1930	690,341	669,750	756,493
	1933	794,263	703,941	799,334
Antal radiolicenser	1923	—	—	—
	1930	8,354	8,139	11,404
	1933	9,562	10,702	12,523
Antal underlydande personal	1923	104	125	146
	1930	133	125	165
	1933	160	134	182

På grund av det anförda har telegrafstyrelsen hemställt, att telegrafkommissarietjänsterna vid ifrågavarande stationer måtte höjas från klass 1 B till klass 1 A.

Lönenämnden har tillstyrkt bifall till telegrafstyrelsens föreliggande framställning.

Departementschefen.

Med hänsyn till den starka utveckling, rörelsen vid ifrågavarande stationer undergått, samt till vad i övrigt anförts anser jag mig böra tillstyrka telegrafstyrelsens förslag och vill alltså förorda, att antalet telegrafkommissarietjänster av klass 1 A ökas från 8 till 11 och antalet telegrafkommissarietjänster av klass 1 B minskas från 21 till 18.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag här förordat skulle beträffande antalet ordinarie befattningar i lönegrader över den 20:e vid telegrafverket vidtagas de ändringar, som framgå av följande sammanställning:

Lönegrad	Befattning	Nuvarande antal	Föreslagen		Blivande antal
			Ökning	Minskning	
27:e	förste linjeingenjör	13	1	—	14
26:e	sekreterare	1	1	—	2
»	telegrafkommissarie av klass 1 A	8	3	—	11
24:e	sekreterare	10	—	1	9
»	telegrafkommissarie av klass 1 B	21	—	3	18
»	överkontrollör	3	2	—	5
22:a	avdelningsingenjör	6	2	—	8
21:a	aktuarie	1	1	—	2
»	notarie	8	1	—	9
»	revisor	4	—	2	2

Å andra sidan skulle antalet ingenjörsassistentbefattningar kunna minskas med 3 samt antalet kontrollörsbefattningar och bokhållarbefattningar vardera med 1; beslut härom torde emellertid efter ytterligare prövning i sinom tid få meddelas av Kungl. Maj:t.

Statens järnvägar.

Indragning av en sekreterarbefattning i 24:e lönegraden. I skrivelse den 3 november 1934 har *järnvägsstyrelsen* framlagt förslag om indragning av en sekreterarbefattning i 24:e lönegraden samt hemställt, att antalet dylika måtte från och med den 1 juli 1935 minskas från 6 till 5. Till stöd för förslaget anför styrelsen följande:

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 oktober 1934 hade sekreteraren i 24:e lönegraden å styrelsens kanslibyrå konstituerats till ombudsman vid statens järnvägar.

Sedan styrelsen beslutat att, från och med den 1 januari 1935, i innehavande befattning till kanslibyrån överflytta den å byggnadsbyrån placerade sekreteraren, jämväl denne i 24:e lönegraden, komme sekreterartjänsten å byggnadsbyrån att från och med nämnda dag bliva vakant.

De å byggnadsbyrån ankommande göromålen hade som en följd av det successivt minskade byggandet av nya statsbanelinjer alltmera inskränkts till omfattningen. Styrelsen, som på grund härav redan tidigare kunnat efter hand verkställa vissa indragningar av byråns befattningar, hade funnit, att de göromål, som för närvarande påvilade sekreteraren, vilken under senare år huvudsakligen tjänstgjort som juridiskt biträde åt den å byrån placerade ombudsmannen, kunde ombesörjas på annat och för verket billigare sätt genom anlitande av tillfällig hjälp, om så skulle visa sig behövligt, samt att sekreterartjänsten därför nu kunde indragas.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i utlåtande den 19 november 1934 förklarat sig ur de synpunkter, nämnden hade att anlägga på ärendet, icke hava något att erinra mot bifall till järnvägsstyrelsens framställning.

Departementschefen. Även jag finner mig böra tillstyrka, att antalet sekreterare i 24:e lönegraden minskas med 1 eller till 5.

Indragning av två expeditionsföreståndarbefattningar. I skrivelse den 29 september 1934 har *järnvägsstyrelsen* jämväl föreslagit indragning av två expeditionsföreståndarbefattningar (21:a lönegraden) vid statens järnvägar. Styrelsen anför härom följande:

Det senaste årets rationaliseringsarbete har bland annat varit inriktat på att i likhet med vad som skett beträffande vissa närbelägna stationer, vilka som bekant lagts under gemensamt befäl av den större stationens föreståndare, å en och samma station sammanföra olika expeditioner, som tidigare föreståtts av var sin föreståndare, under ett befäl. Början har gjorts med mindre enheter, men efter vunnen erfarenhet har styrelsen kunnat tillämpa motsvarande anordning jämväl i fråga om större expeditioner, till exempel beträffande expeditioner, som förut haft föreståndare i förste stationsskrivares grad.

Vid Norrköpings central har styrelsen på angivet sätt sammanslagit expeditionerna för ankommande och avgående fraktgods, vilka tidigare föreståtts av var sin expeditionsföreståndare, till en expedition och därigenom frigjort i första hand en expeditionsföreståndarbefattning, men dessutom uppnått personalminskning även i andra grader. Anordningen med nyss nämnda sammanslagning har befunnits lämplig och bör alltfort bibehållas.

Fraktgodsexpeditionen vid Liljeholmen förestås för närvarande av expeditionsföreståndare. Expeditionens omfattning motiverar dock icke längre bibehållandet av föreståndaren vid nämnda grad. Utvecklingen framdeles torde icke heller bliva sådan, att ändring i detta förhållande kan beräknas inträda. Styrelsen anser därför, att expeditionen i fråga bör hava en förste stationsskrivare såsom föreståndare i stället för såsom nu en expeditionsföreståndare.

I anslutning till förestående får styrelsen anmäla två expeditionsföreståndarbefattningar till indragning. Den ena befattningen är redan vakant. Innehavaren av den andra befattningen (vid fraktgodsexpeditionen vid Liljeholmen) bör överföras på övergångsstat.

Lönenämnden har tillstyrkt bifall till järnvägsstyrelsens förslag.

Departementschefen. Med biträdande av vad järnvägsstyrelsen i förevarande hänseende föreslagit vill jag förorda, att antalet expeditionsföreståndarbefattningar minskas från 18 till 16.

Tjänstårsberäkning för viss personal vid statens järnvägar. Härefter torde jag få anmäla uppkommen fråga om tjänstårsberäkning för sådan personal vid statens järnvägar, vilken tidigare entledigats från sin anställning vid nämnda järnvägar på grund av vidtagna rationaliseringsåtgärder men sedermera återanställts vid sagda järnvägar.

Innan jag ingår härpå, torde jag få erinra om följande:

I skrivelser den 14 januari och den 28 februari 1922 gjorde järnvägsstyrelsen framställningar i syfte att icke-ordinarie personal vid statens järnvägar, som på grund av bristande arbetstillgång i anledning av trafikens nedgång entledigats eller tvångspermitterats från sin anställning vid statens järnvägar eller

ock beretts sysselsättning vid av nämnda järnvägar anordnade kristidsarbeten, måtte vid återinträde i statens järnvägars tjänst, utan hinder av gällande avlönings- och pensionsbestämmelser för befattningshavare vid statens järnvägar, vid tjänstårsberäkning i löne- och pensionsavseende få tillgodoräkna sig, de, som entledigats, tiden före entledigandet och övriga tiden för tvångspermitteringen respektive anställningen vid kristidsarbetena.

Med anledning härav framlade Kungl. Maj:t i proposition, nr 197, för 1922 års riksdag förslag i ämnet, och blev detta förslag av riksdagen bifallet (skrivelse nr 204).

I överensstämmelse med riksdagens beslut förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 2 juni 1922 följande:

Befattningshavare vid statens järnvägar, som efter den 7 december 1920 på grund av bristande arbetstillgång i anledning av trafikens nedgång entledigats från anställning i extra ordinarie befattning vid verket men sedermera före den 1 juli 1924 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t framdeles, efter framställning av järnvägsstyrelsen, kan finna skäl bestämma, ånyo erhållit dylik eller ordinarie anställning vid samma verk, må vid tjänstårsberäkning såväl för erhållande av löneförhöjning i extra ordinarie befattning som ock för bestämmandet av hans lön i ordinarie befattning enligt 11 § avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk tillgodoräknas före entledigandet i ett sammanhang förvärvad tjänstetid vid statens järnvägar såsom intjänad omedelbart före den senare anställningen.

Extra ordinarie tjänsteman vid statens järnvägar, som av ovan angivna anledning antingen tvångspermitterats eller, med bibehållen anställning såsom extra ordinarie tjänsteman vid statens järnvägar, erhållit tjänstledighet för sysselsättning vid något genom statens järnvägars försorg anordnat arbete, må vid tjänstårsberäkning såväl för erhållande av löneförhöjning i extra ordinarie befattning som ock för bestämmandet av hans lön i sedermera vunnen ordinarie befattning enligt 11 § avlöningsreglementet den 19 juni 1919 tillgodoräknas den tid, vederbörande antingen varit tvångspermitterad eller, med åtnjutande av tjänstledighet från innehavande befattning, haft anställning vid sådant arbete.

Den tid, extra ordinarie tjänsteman vid statens järnvägar av ovan angivna anledning antingen varit tvångspermitterad eller på nyss angivet sätt anställd vid något genom statens järnvägars försorg anordnat arbete, må tillgodoräknas honom i pensionshänseende såväl enligt reglementet den 29 juni 1917 för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal som ock, därest han vinner ordinarie anställning vid verket, enligt lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinaries tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t framflyttades ovan omförmälda tidpunkt, den 1 juli 1924, före vilken entledigad extra ordinarie befattningshavare för att komma i åtnjutande av ovan omförmälda förmåner i fråga om tjänstårsberäkning skulle hava blivit återanställd vid statens järnvägar, efter hand till den 1 juli 1926.

I skrivelse den 15 december 1925 hemställde styrelserna för svenska järnvägsmannaförbundet och Sveriges lokomotivmannaförbund, att jämväl aspi-

ranter, som av förberörda orsak entledigats, tvångspermitterats eller överförts till vissa arbeten, måtte vid återinträde i statens järnvägars tjänst beredas förut omförmälda förmåner vid tjänstårsberäkning.

Med anledning härav framlade Kungl. Maj:t för 1926 års riksdag förslag i ämnet (proposition nr 132), vilket förslag bifölls av riksdagen (skrivelse nr 161).

I överensstämmelse med riksdagens beslut har Kungl. Maj:t genom brev den 30 april 1926 förordnat följande:

Befattningshavare vid statens järnvägar, som efter den 7 december 1920 på grund av bristande arbetstillgång i anledning av trafikens nedgång entledigats från anställning såsom aspirant vid verket men sedermera före den 1 juli 1926 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t framdeles, efter framställning av järnvägsstyrelsen, kan finna skäl bestämma, ånyo erhållit dylik eller extra ordinarie eller ordinarie anställning vid samma verk, må vid tjänstårsberäkning för bestämmandet av hans lön såväl i extra ordinarie befattning enligt 10 § 1 mom. kungörelsen den 26 juni 1925 med avlöningsbestämmelser för extra ordinarie tjänstemän och aspiranter vid kommunikationsverken som ock i ordinarie befattning enligt 11 § avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk tillgodoräknas före entledigandet i ett sammanhang förvärvad tjänstetid vid statens järnvägar såsom intjänad omedelbart före den senare anställningen.

Aspirant vid statens järnvägar, som av ovan angivna anledning antingen tvångspermitterats eller, med bibehållen anställning såsom aspirant vid statens järnvägar, erhållit tjänstledighet för sysselsättning vid något genom statens järnvägars försorg anordnat arbete, må vid tjänstårsberäkning för bestämmandet av hans lön såväl i extra ordinarie befattning enligt 10 § 1 mom. ovannämnda kungörelse den 26 juni 1925 som ock i sedermera vunnen ordinarie befattning enligt 11 § avlöningsreglementet den 19 juni 1919 tillgodoräknas den tid, vederbörande antingen varit tvångspermitterad eller, med åtnjutande av tjänstledighet från innehavande befattning, haft anställning vid sådant arbete.

Sedermera har genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t nyssnämnda tidpunkt, den 1 juli 1926, före vilken entledigad extra ordinarie befattningshavare eller aspirant för att komma i åtnjutande av förenämnda förmåner i fråga om tjänstårsberäkning skulle hava blivit återanställd vid statens järnvägar, efter hand framflyttats till den 1 juli 1934.

I skrivelse den 1 november 1934 har *järnvägsstyrelsen* anfört följande:

Ovanberörda bestämmelser äga, såsom av deras ordalydelse framgår, tillämpning endast å sådan personal, som entledigats på grund av bristande arbetstillgång i anledning av trafikens nedgång. Beträffande personal, vars avskedande visserligen berott av minskat personalbehov men icke på grund av trafikens nedgång utan föranletts av vid statens järnvägar vidtagna rationaliseringsåtgärder, saknas motsvarande bestämmelser, varför dylik personal vid återanställning icke kunnat tillgodoräknas före entledigandet innehavd tjänstetid.

Entlediganden av sistberörda orsak hava förekommit i stor utsträckning, särskilt vid banavdelningen i samband med införandet från och med den 1 juli 1920 av ny banbevakningsordning vid statens järnvägar. Vid maskinavdelningen hava företagna avskedanden däremot så gott som uteslutande va-

rit en följd av trafikminskningen, under det att vid trafikavdelningen vidtagna rationaliseringsåtgärder i ej oväsentlig grad bidragit till uppkommet personalöverskott. Beträffande sistnämnda avdelnings personal har det dock i regel icke kunnat avgöras, vilken av berörda orsaker, som föranlett entledigandet, varför förut nämnda föreskrifter tillämpats å denna personal utan undantag.

Då samma skäl för hänsynstagande till tidigare anställning och utbildning föreligga beträffande all återanställd personal, synes det styrelsen billigt och rättvist, att jämställighet i berörda hänseende åstadkommes mellan samtliga på grund av arbetsbrist entledigade extra ordinarie tjänstemän och aspiranter, vare sig det minskade personalbehov, som föranlett deras avskedande, haft sin grund i trafikrörelsens nedgång eller i personalbesparande syfte vidtagna rationaliseringsåtgärder.

Återanställande av tidigare entledigade extra ordinarie tjänstemän och aspiranter kommer nu icke vidare att äga rum, men av dem som redan återtagits, finnes ett antal, som icke åter kunnat erhålla extra ordinarie anställning före den 1 juli 1934. Då dessa i lönehänseende icke böra komma i sämre ställning än de, som tidigare återantagits, bör den i omförmälda kungl. brev angivna tidpunkten framflyttas, varvid en utökning av respittiden med 1 $^1/_2$ år till den 1 januari 1936 torde vara tillfyllest.

På grund av vad sålunda anförts har järnvägsstyrelsen hemställt, *dels* att Kungl. Maj:t måtte förklara, att bestämmelserna i förenämnda kungl. brev den 2 juni 1922 och den 30 april 1926 i fråga om tjänstårsberäkning i lönehänseende finge tillämpas jämväl å de befattningshavare vid statens järnvägar, som på grund av minskat personalbehov i anledning av vidtagna rationaliseringsåtgärder entledigats och sedermera återanställts såsom aspiranter eller i extra ordinarie befattning, *dels ock* att den i nämnda kungl. brev angivna tidpunkten för återanställning måtte framflyttas till den 1 januari 1936.

Därjämte har styrelsen föreslagit, att vid bifall till förestående framställning Kungl. Maj:t måtte föreskriva, att den förhöjning i lönehänseende, som kunde bliva följden av den ändrade beräkningsgrunden, icke skulle medföra retroaktiv utbetalning av löneskillnad för tiden före den 1 oktober 1934.

Lönenämnden har i utlåtande den 5 december 1934 anfört, att nämnden i likhet med järnvägsstyrelsen funne billighetsskäl tala för att de befattningshavare, som entledigats ur statens järnvägars tjänst till följd av vidtagna rationaliseringsåtgärder men sedermera åter vunnit anställning i extra ordinarie eller aspirantbefattning, i avseende å tjänstårsberäkning i lönehänseende likställdes med de i berörda kungl. brev avsedda befattningshavarna. I enlighet härmed och då lönenämnden ej heller i övrigt funne anledning till erinran mot vad järnvägsstyrelsen i förevarande framställning föreslagit, har nämnden förordat bifall till framställningen.

Departementschefen.

Lika med järnvägsstyrelsen och lönenämnden finner jag billighetsskäl tala för en utsträckning av ovan omförmälda, åren 1922 och 1926 meddelade bestämmelser att i lönehänseende omfatta jämväl dem, som till följd av vidtagna rationaliseringsåtgärder entledigats ur statens järnvägars tjänst men sedermera återanställts därstädes. Med hänsyn härtill och då, enligt vad jag

inhämtat, det gäller ett jämförelsevis ringa antal befattningshavare eller omkring 200 personer, anser jag mig böra förorda, att, på sätt järnvägsstyrelsen föreslagit, omförmälda förmåner i lönehänseende må tillkomma jämväl nu avsedda befattningshavare, dock att den förhöjning i lön, som kan bliva följden av den ändrade beräkningsgrunden, icke torde böra medföra retroaktiv utbetalning av löneskillnad för tiden före den 1 januari 1935. Riksdagens medgivande torde därför böra utverkas till utfärdande av föreskrifter i nu antydd riktning, så vitt därigenom avvikelser skulle komma att ske från bestämmelserna i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid kommunikationsverken. I vad förslagets genomförande innebär undantag från gällande avlöningsbestämmelser för extra ordinarie tjänstemän och aspiranter vid kommunikationsverken torde Kungl. Maj:t vara oförhindrad att meddela erforderliga bestämmelser, och har jag för avsikt att, därest det ifrågasatta medgivandet från riksdagens sida erhålles, ånyo underställa denna fråga Kungl. Maj:ts prövning. I samband därmed lärer Kungl. Maj:t vilja förordna, att den tidpunkt, före vilken de i kungl. breven den 2 juni 1922 och den 30 april 1926 avsedda befattningshavarna skola för tillgodonjutande av i samma brev medgivna förmåner hava åter vunnit extra ordinarie anställning vid statens järnvägar, skall framflyttas till den 1 januari 1936.

Fråga om inrättande av en faktorsbefattning. I sin förut omförmälda skrivelse den 29 september 1934 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om inrättande av en befattning såsom faktor vid statens järnvägars tryckeri. Till stöd härför anför styrelsen:

Då statens järnvägars tryckeri år 1921 inrättades i anslutning till biljett- och blankettkontoret, blev det nödvändigt att å kontoret organisera en särskild tryckeriavdelning i och för det med tryckeriets verksamhet förbundna expeditionsarbetet ävensom för fördelningen och övervakandet av arbetet i sätteriet, tryckeriet och bokbinderiet.

Å tryckeriavdelningen tjänstgöra ständigt en förste bokhållare, tillika föreståndare, en kontorsskrivare samt en kontorist, samtliga fackutbildade inom tryckeribranschen. Det arbete, som handlägges av kontoristen, kan närmast jämföras med en faktors vid ett civiltryckeri.

Till följd av den alltjämt stegrade utveckling, som kännetecknat arbetet i statens järnvägars tryckeri under årens lopp, och med det ökade ansvar, som därför kommit att påvila även den tjänsteman, som har en faktors åligganden, anses skäl förefinnas att å statens järnvägars stat uppföra, i likhet med vid postverket, en särskild befattning som faktor i 14:e lönegraden.

Lönenämnden har på denna punkt anfört följande:

Lönenämnden har avlagt besök dels å postverkets tryckeri, dels å tryckeriavdelningen inom järnvägsstyrelsens biljett- och blankettkontor i ändamål att genom jämförelse mellan faktorsgöromålen å de båda tryckerierna kunna bilda sig en uppfattning rörande skäligheten av den lönegradsplacering, som föreslagits beträffande den tjänsteman å statens järnvägars tryckeriavdelning, vilken har dylika göromål sig ålagd. Å nyssnämnda tryckeriavdelning ombesörjas ifrågavarande göromål för närvarande av en ordinarie kontorist, som innehar förordnande å en vakant kontorsskrivartjänst. Lönenämnden har vid

dessa besök kommit till den uppfattningen, att faktorsgöromålen å statens järnvägars tryckeri, vilka i viss omfattning äro förenade med enklare kontorsgöromål, icke kunna anses lika kvalificerade och ansvarsfulla som å postverkets tryckeri. Sålunda må nämnas, att postverkets tryckerifaktorer var för sig äro arbetsledare för en betydligt större arbetsstyrka än den, som förenämnda tjänsteman å statens järnvägars tryckeriavdelning har att leda och övervaka. Lönenämnden anser fördenskull, att tillräckliga skäl icke förefinnas för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för införande i tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet av befattningen faktor vid statens järnvägar med placering i 14:e lönegraden.

Departementschefen.

Även enligt min mening föreligga icke tillräckliga skäl för inrättande av en faktorsbefattning vid statens järnvägar, varför jag anser mig icke kunna tillstyrka, att förslag i ämnet förelägges riksdagen.

Statens vattenfallsverk.

En förste kontrollörsbefattning å kraftverksbyrån. I skrivelse den 30 november 1934 har *vattenfallsstyrelsen* framlagt förslag om inrättande av en befattning såsom förste kontrollör (22:a lönegraden) å styrelsens kraftverksbyrås förrådskontor. Rörande behovet av denna befattning anför styrelsen följande:

Det till kraftverksbyrån hörande förrådskontoret har till uppgift att ombesörja upphandling av vissa slags förrådsartiklar och standardiserade anläggningsdelar för kraftverksförvaltningens behov samt vissa slags förrådsartiklar och andra varor för statens vattenfallsverk i dess helhet, att hos Västerås kraftverks verkstad beställa de tillverkningar, som lämpligen kunna utföras därstädes för de övriga kraftverkens räkning, samt att utöva tillsyn och kontroll över förrådsförvaltningen vid kraftverken.

Nämnda förrådskontor förestås av en byrådirektör med teknisk utbildning. Dessutom hava vid samma kontor tidigare (från år 1917) funnits en byråingenjörs- och en kontrollörsbefattning, som år 1920 gjordes till ordinarie, den sistnämnda i dåvarande 13:e, nuvarande 21:a lönegraden. Till följd av den sedermera inträdda lågkonjunkturen blev emellertid år 1922 kontrollörsbefattningen indragen och byråingenjörsbefattningen överflyttad till annat tjänsteställe.

År 1930 fastställde vattenfallsstyrelsen, såsom omförmälts i proposition nr 168 till nämnda års riksdag, nya riktlinjer för en successiv ytterligare centralisering av vissa slags upphandlingar till ifrågavarande förrådskontor. Såväl för genomförandet av denna ökade centralisering som med hänsyn till den förnyade kraftiga utvecklingen av statens vattenfallsverks affärsrörelse har det befunnits nödvändigt att åter förstärka förrådskontorets arbetskrafter.

Vattenfallsstyrelsen har därför beordrat kontrollören vid Älvkarleby kraftverk, vilken tjänsteman tidigare innehaft ovannämnda kontrollörsbefattning vid förrådskontoret, att från den 15 september 1933 tjänstgöra vid nämnda kontor. I övrigt äro vid förrådskontoret för närvarande placerade en bokhållare, två kontorsskrivare, en förste kontorist, ett kanslibiträde och en expeditionsvakt.

Värdet av de genom förrådskontoret under år 1933 verkställda upphandlingarna uppgick till något över 4 miljoner kronor, fördelade på en mängd

olika varuslag. Genom fullföljande av den planerade centraliseringen torde emellertid den årliga inköpssumman framdeles komma att överstiga nämnda belopp. Bokförda värdet av kraftverksförvaltningens inventarie- och materialieförråd varierade under år 1933 mellan 3.15 och 4.4 miljoner kronor.

Den vid förrådskontoret tjänstgörande kontrollören har till uppgift bland annat:

att leda och övervaka det löpande expeditionsarbetet vid kontoret samt andra där förekommande göromål, i den mån ej därför kräves teknisk eller annan speciell sakkunskap;

att till ledning för upphandlingarna inhämta och sammanställa uppgifter från vattenfallsverkets avdelningar angående behov av och tillgång å ifrågavarande materiel samt att låta upprätta erforderlig statistik över förbrukning och upphandling av vissa varuslag;

att biträda byrådirektören med handläggning av större inköps- och transportfrågor, däribland skeppningar av stenkol, brännolja m. m., som importeras av verket i hela fartygslaster;

att granska utbetalningshandlingar rörande större inköp;

att handlägga på förrådskontoret ankommande ärenden rörande bokföring och redovisning av förrådsmateriel vid kraftverksförvaltningen;

att företaga regelbundna inspektioner av kraftverkets centralförråd i Västerås och att tidvis inspektera de lokala förråden vid kraftverken; samt

att i övrigt biträda byrådirektören vid handläggning av ärenden, som ej äro av teknisk natur.

Såsom förhållandena numera utvecklat sig, kan det icke råda något tvivel om att en kontrollörsbefattning är permanent behövlig vid förrådskontoret under nu överskådlig framtid, varför en dylik befattning nu bör åter uppföras på ordinarie stat.

Kontrollören vid förrådskontoret bör ej endast vara rutinerad kontorsman utan även äga mångsidig varukännedom, god kunskap om arbetet i den praktiska förrådstjänsten ävensom viss läggning och kompetens för samt erfarenhet i kommersiella förhandlingar med fabrikanter och andra leverantörer.

Med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som sålunda måste fordras av ifrågavarande kontrollör, och den av honom utövade tillsynen över förrådsverksamheten vid kraftverksförvaltningen bör han enligt vattenfallsstyrelsens mening inneha en högre tjänsteställning än förrådsförvaltaren i Västerås och de nuvarande kontrollörerna vid kraftverken, vilkas befattningar äro placerade i 21:a lönegraden. Styrelsen föreslår därför, att vid kraftverksbyråns förrådskontor inrättas en ordinarie förste kontrollörsbefattning i 22:a lönegraden.

Lönenämnden har i utlåtande den 24 januari 1935 anfört följande:

Befattning såsom förste kontrollör finnes, såvitt angår statens vattenfallsverk, för närvarande icke upptagen å tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet, vadan ett genomförande av förslaget förutsätter en komplettering av tjänsteförteckningen i detta hänseende.

De göromål å sagda förrådskontor, vilka skulle ankomma på innehavaren av den föreslagna förste kontrollörsbefattningen, bestridas sedan september månad 1933 av en å kontoret tjänstgörande, Älvkarleby kraftverk tillhörande ordinarie kontrollör i 21:a lönegraden. Lönenämnden, som i anledning av förevarande remiss avlagt besök i vattenfallsstyrelsen, har därvid inhämtat vissa närmare upplysningar rörande ifrågavarande kontrollörs tjänsteåligganden. I avseende härå må följande framhållas.

Förrådskontorets arbetsuppgifter beröra dels upphandlingsväsendet, dels förrådsförvaltningen. I förstnämnda hänseende har kontoret att verkställa upp-

handling av den förrådsmateriel, som vid statens vattenfallsverks samtliga avdelningar erfordras för nybyggnader, underhåll och drift, med undantag dels för den till andra tjänsteställen förlagda centrala upphandlingen av kraftledningsstolpar av trä, högspänningsisolatorer, viss husbyggnadsmateriel och viss annan materiel, dels ock för vissa smärre lokala inköp. Förrådskontorets befattning med förrådsförvaltningen avser inspektion och tillsyn beträffande de vid kraftverken befintliga lokala förråden. Förrådskontorets personal utgöres av en byrådirektör såsom föreståndare, förenämnda kontrollör samt i övrigt av bokhållare, kontorsskrivare m. fl.

Prövning av infordrade anbud, underhandlingar med anbudsgivare m. m. utföras av kontorets föreståndare i den omfattning sådant av honom medhinnes. En del av dessa göromål måste emellertid överlämnas till förenämnda kontrollör och andra å förrådskontoret tjänstgörande befattningshavare. Kontrollören har sålunda att biträda föreståndaren vid handläggningen av upphandlingsärenden och därvid även själv verkställa upphandling av vissa förbrukningsartiklar. På honom ankommer tillika att organisera transport av inköpta varumängder, exempelvis skeppningar av upphandlade kolpartier. Han har vidare att övervaka utförande av löpande göromål å förrådskontoret, vilka göromål huvudsakligen bestå i införskaffande och granskning av inkomna uppgifter rörande verkets behov av olika slags förrådsmateriel, uppsättande av kungörelser och brev om infordrande av anbud, förberedande granskning av anbud jämte upprättande av upphandlingsprotokoll och andra föredragningshandlingar, uppsättande av beställningsbrev och kontrakt samt avfattande av cirkulär till styrelsens byråer och verkets lokalförvaltningar angående träffade uppgörelser om inköp, tillsyn över att i förekommande fall erforderliga leveransprov bliva verkställda och utlovade leveranstider hållas m. m.

I avseende å förrådsförvaltningen har kontrollören att inspektera förråden vid de olika kraftverken och därvid i främsta rummet tillse, huruvida de av lokalförråden verkställda direkta inköpen hava lämplig omfattning, huruvida lokalförrådens behov på lämpligt sätt tillgodoses genom de centrala inköpen, huruvida i förråden befintliga minimikvantiteter av förrådseffekter hava lämplig omfattning och huruvida icke-kuranta förrådseffekter avverkas eller ökas. Dessutom avses givetvis med sådan inspektion att öva tillsyn över den allmänna skötseln av kraftverksförråden.

Slutligen har kontrollören att tillse, att förråden bliva vederbörligen inventerade, samt att verkställa granskning av upprättade inventeringsinstrument.

På grund av vad lönenämnden sålunda inhämtat och i betraktande jämväl av vad styrelsen i sin framställning i förevarande del anfört, har lönenämnden kommit till den uppfattningen, att å sagda förrådskontor finnes stadigvarande behov av en kvalificerad arbetskraft såsom medhjälpare åt kontorets föreståndare ävensom att denne medhjälpare med hänsyn till göromålens art bör intaga en något högre tjänste- och löneställning än exempelvis förrådsförvaltaren vid centralförrådet i Västerås (21:a lönegraden). Nämnden anser sig sålunda böra förorda, att för kraftverksbyråns förrådskontor inrättas en förste kontrollörsbefattning, med placering i 22:a lönegraden.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har den fortgående utvecklingen av statens kraftverks rörelse i förening med efter hand vidtagna åtgärder för ökad centralisering av vattenfallsverkets upphandlingar medfört stegrat behov av kvalificerad arbetskraft å kraftverksbyråns förrådskontor. Då detta behov synes bliva av stadigvarande natur, anser jag mig böra tillstyrka, att den av vattenfallsstyrelsen vidtagna provisoriska anordningen nu göres definitiv och att alltså en ny ordinarie befattning inrättas. Med hän-

syn till arten av de arbetsuppgifter, som komma att åvila denna befattnings innehavare, har jag intet att erinra mot att befattningen hänföres till 22:a lönegraden med benämningen förste kontrollör.

En förste kontrollörsbefattning å kameralbyrån. *Vattenfallsstyrelsen* har därjämte hemställt om inrättande av ytterligare en förste kontrollörsbefattning, avsedd för föreståndaren för kameralbyråns bokföringskontor. Till stöd härför yttrar styrelsen följande:

Vattenfallsstyrelsens kameralbyrå, till vars handläggning höra vissa allmänna organisations- och förvaltningsärenden, allmänna personalärenden, vissa speciella personalärenden samt räkenskapsärenden, är uppdelad i en kansliavdelning och en räkenskapsavdelning. Den sistnämnda avdelningen, som står under ledning av en kamrer, består av ett kassakontor, ett bokföringskontor och ett revisionskontor.

Denna organisation har tillkommit successivt sålunda, att kassa- och revisionskontoren inrättades år 1912, bokföringskontoret år 1917 och kansliavdelningen år 1918. Kamrersbefattningen tillkom i samband med att ordinarie befattningar för första gången inrättades vid vattenfallsstyrelsens byråer år 1920. Samtidigt erhöll föreståndaren för bokföringskontoret revisors tjänsteställning.

Till ifrågavarande bokföringskontors arbetsuppgifter hör numera huvudsakligen:

att upprätta räkenskapsjournaler samt verkställa reskontra- och litterabokföring för styrelsen, inklusive byggnadscentralförrådet, avdelningen för stam- och landslinjebyggnader samt fastighetsförvaltningen med undantag för Götaälvsavdelningen;

att i allmänhet utskriva räkningar å verkets i ovannämnda reskontra ingående fordringar;

att granska de från lokalförvaltningarna månatligen inkommande räkenskapsjournalerna med tillhörande verifikationer (bokföringsorder och bokföringsrapporter);

att, alternerande med revisionskontoret, vid besök hos lokalförvaltningarna granska deras reskontra-, littera- och förrådsbokföring samt inventera deras kassor;

att verkställa huvudbokföringen för statens vattenfallsverk i dess helhet samt i sammanhang därmed upprätta månads- och årsbokslut ävensom sammanställa erforderliga räkenskapstablåer;

att utföra vissa förberedande beräkningar för förslagen till driftkostnadsstater;

att utskriva och kontrasignera anvisningar å styrelsens giroräkning i riksbanken och postgirokonto; samt

att upprätta taxeringsuppgifter beträffande styrelsens personal.

Utvecklingen har emellertid allt mera gått i den riktningen, att kamrern fått, förutom den allmänna tillsynen över hela räkenskapsavdelningen, mest ägna sig åt att handlägga revisionsärenden och vissa slags personalärenden samt att fungera såsom byråchefens assistent och ställföreträdare, under det att den såsom föreståndare för bokföringskontoret fungerande revisorn fått tämligen självständigt sköta de på nämnda kontor ankommande arbetsuppgifterna och direkt inför byråchefen föredraga motsvarande ärenden. Denna anordning, som med göromålens alltjämt fortskridande ökning genomförts för undvikande av mellaninstans och därmed följande dubbelarbete, har visat sig vara ändamålsenlig.

Kameralbyråns nuvarande personalorganisation fastställdes i huvudsak år 1920 i enlighet med ett år 1918 upprättat förslag. Sedan dess har statens vattenfallsverks omfattning och affärsrörelse undergått en betydande ökning, såsom framgår av nedanstående siffror.

	År 1918 milj. kr.	År 1933 milj. kr.
Disponerat kapital vid årets slut	157.957	351.242
Förnyelsefonder » » »	3.020	36.027
Pensionsfonder » » »	0.080	2.734
Penningomsättning:		
Kapitalökning, netto	19.797	6.200
Placering av fondmedel i förråd	—	2.657
Inkomster	11.007	34.336
Driftkostnader	4.997	17.254
Förnyelsekostnader	0.051	1.349
Summa penningomsättning	35.852	61.796
Driftöverskott	6.010	17.082

Det är uppenbart, att denna utveckling har medfört en avsevärd ökning av det arbete och det ansvar, som åvila föreståndaren för vattenfallsstyrelsens bokföringskontor. Detta arbete kompliceras även genom den mångfald av olika verksamhetsgrenar (kraftstationsbyggnader, distributionsanläggningar, kraftverksdrift, kanaldrift, fastighetsförvaltning) och olika lokalförvaltningar (11), som tillhöra statens vattenfallsverk. Nämnde tjänsteman har jämväl i väsentlig grad medverkat till utformningen av det vid vattenfallsverket nu tillämpade bokföringssystemet samt däri undervisat lokalförvaltningarnas bokföringspersonal, varjämte han har att i viss omfattning lämna denna personal erforderliga direktiv.

Med hänsyn till den krävande och kvalificerade arten av de göromål, som numera åligga föreståndaren för bokföringskontoret, anser vattenfallsstyrelsen det vara befogat, att hans tjänsteställning höjes till en högre lönegrad än de nuvarande kontrollörernas vid lokalförvaltningarna. Styrelsen föreslår därför, att ifrågavarande ordinarie revisorsbefattning förändras till en förste kontrollörsbefattning i 22:a lönegraden.

Lönenämnden har anfört följande:

Vid förenämnda besök i vattenfallsstyrelsen har lönenämnden beretts tillfälle att taga del av de å bokföringskontoret förekommande göromålen och särskilt dem, som åvila ifrågavarande revisor. Å kontoret i fråga sker sålunda vattenfallsverkets huvudbokföring, avseende såväl styrelsen som kraftverken, kanalverken och fastighetsförvaltningen. Till grund för denna bokföring ligga dels styrelsens kassa- och omföringsjournaler, vilka föras å bokföringskontoret, dels de från lokalförvaltningarna varje månad inkommande kassa- och omföringsjournalerna. Dessa journaler underkastas granskning å bokföringskontoret i ändamål att kontrollera, att vederbörande poster blivit förda å rätt konto, att av styrelsen beslutade avskrivnings- och andra bokföringsmässiga åtgärder blivit iakttagna o. s. v.

Å bokföringskontoret upprättas vidare balans- samt vinst- och förlusträkningar för styrelsen och samtliga lokalförvaltningar, varvid de för avslutningen av omföringsjournalerna erforderliga åtgärder, såsom avsättning till fonder, avskrivningar m. m., verkställas.

Slutligen tillkommer det bokföringskontoret att alternerande med revisions-

kontoret genom besök hos lokalförvaltningarna granska deras bokföring och inventera deras kassor.

Tydligt är, att det arbete, som sålunda utföres å bokföringskontoret, ställer betydande krav å den tjänsteman, som har att leda och övervaka arbetet å sagda kontor. Lönenämnden har också vid sitt besök kunnat konstatera, att de tjänsteåligganden, som åvila föreståndaren för bokföringskontoret, i vissa hänseenden likna eller i varje fall närma sig dem, som i allmänhet åvila kamrerare inom den civila statsförvaltningen. Goda skäl synas fördenskull föreligga för att ifrågavarande befattningshavare erhåller någon förbättring i sin nuvarande löneställning. Mot styrelsens förslag att förändra befattningen till en förste kontrollörstjänst med placering i 22:a lönegraden framställer sålunda lönenämnden i och för sig icke någon erinran.

Lönenämnden anser sig emellertid i detta sammanhang icke böra underlåta att framhålla, att då kamrersgöromålen inom vattenfallsstyrelsen uppenbarligen kommit att i viss mån anförtros åt annan tjänsteman än den för ändamålet avsedda kamrern (lönegrad 24), det synes böra vid inträffande vakans å kamrerstjänsten tagas under övervägande, huruvida tjänsten bör bibehållas vid nuvarande benämning och lönegradsplacering eller eventuellt ombildas med hänsyn till de förskjutningar i arbetsfördelningen, som inträtt.

Departementschefen.

I betraktande av såväl den på grund av vattenfallsverkets växande rörelse ökade arbetsbördan för bokföringskontorets föreståndare som ock den omständigheten, att han fått alltmera självständigt fullgöra sina arbetsuppgifter, synes det befogat, att ifrågavarande befattning erhåller en något högre löneställning. Jag vill därför tillstyrka vattenfallsstyrelsens förslag, att revisorsbefattningen å bokföringskontoret utbytes mot en förste kontrollörsbefattning.

En ny kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden vid Trollhätte kraftverk. I sin skrivelse den 30 november 1934 har *vattenfallsstyrelsen* vidare föreslagit inrättande av en ny kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden för kraftdebiteringskontoret vid Trollhätte kraftverk. Styrelsen anför till stöd för förslaget följande:

Vid vart och ett av Trollhätte och Älvkarleby kraftverk finnes ett särskilt kraftdebiteringskontor för uträkning och fakturering av kraftavgifter. Dessa kontor förestås vid Trollhätte kraftverk av en ordinarie bokhållare (17:e lönegraden), som från och med år 1927 innehar förordnande att bestrida göromål såsom kontrollör i 20:e lönegraden mot ersättning enligt 20 § 3 mom. avlöningsreglementet, och vid Älvkarleby kraftverk av en såsom extra tjänsteman i 22:a lönegraden anställd ingenjör, vilken därjämte handhar driftstatistik och inköp av mätare.

Då föreståndaren för Trollhätte kraftverks kraftdebiteringskontor sålunda är ordinarie tjänsteman i lägre befattning än som motsvarar de honom sedan lång tid tillbaka anförtrodda göromålen, har vattenfallsstyrelsen funnit tiden nu vara inne att mera definitivt ordna hans tjänsteställning. Beträffande motsvarande tjänsteman vid Älvkarleby kraftverk synes däremot denna fråga böra tills vidare uppskjutas i avvaktan på en blivande omprövning av spörsmålen angående anställningsformer och lönegrader för ingenjörspersonalen i mellangraderna.

Vid Trollhätte kraftverk finnas för närvarande cirka 370 högspänningsabonnenter (kommunala elektricitetsverk, industrier och distributionsföreningar) samt cirka 3,900 lågspänningsabonnenter (vid direkt detaljdistribution). De

för år 1933 debiterade kraftavgifterna uppgingo vid nämnda kraftverk till cirka 11,465,000 kronor.

För högspänningsabonnenterna är kraftdebiteringen betydligt besvärligare än för lågspänningsabonnenterna, enär det är flera olika faktorer att därvid taga hänsyn till. De med industrier och kommunala elektricitetsverk avslutade kraftkontrakten äro i stor omfattning vart för sig av speciell natur med olika särbestämmelser för skilda slag av kraftkonsumtion och kräva därför vid kraftdebiteringen en särskild behandling för varje abonnent. Ofta har en dylik abonnent två eller flera på skilda tider tillkomna kontrakt med olika bestämmelser. Beträffande vissa stora abonnenter och s. k. samkörningsabonnenter är uträkningen av kraftavgifterna synnerligen besvärlig och tidsödande.

Det arbete, som påvilar föreståndaren för ifrågavarande kraftdebiteringskontor, är sålunda mycket maktpåliggande och ansvarsfullt, jämväl med hänsyn till att detsamma svårligen kan fullständigt kontrolleras och att en oriktig debitering kan medföra ekonomiska konsekvenser av betydande räckvidd. Arbetets omfattning tenderar även att alltjämt ökas.

Vid nu företagen jämförelse med andra närstående befattningar har vattenfallsstyrelsen funnit, att förevarande befattning skäligen bör placeras i 21:a lönegraden. Styrelsen föreslår alltså, att det för föreståndaren för Trollhätte kraftverks kraftdebiteringskontor inrättas en ordinarie kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden.

Lönenämnden yttrar på denna punkt följande:

Vid av lönenämnden, efter därtill erhållet tillstånd, företagen resa i anledning av förevarande remiss har nämnden avlagt besök å nu ifrågavarande kontor och därvid beretts tillfälle att inhämta närmare kännedom om å kontoret förekommande arbetsuppgifter. Dessa bestå huvudsakligen i att registrera kraftleveranskontrakt och bevaka dylika kontrakts uppsägning, upphörande m. m., att öva kontroll över att abonnenternas kraftuttagning ej överstiger kontraktens bestämmelser, att beräkna och utfärda räkningar å kraftverket tillkommande energiavgifter, vilka räkningar numera underskrivas av kontorets föreståndare, att tillse att likvid för fullgjorda kraftleveranser inflyta, att verkställa räntedebitering vid för sent influtna likvider, att föra statistik över abonnenternas kraftuttagning och kraftavgifter, att upprätta ekonomiska sammandrag och verkställa därmed i samband stående utredningar, att ombesörja korrespondens i till kontoret hörande ärenden, m. m.

Vad särskilt föreståndarens arbetsuppgifter angår, är att märka, att denne har att svara för att de olika kontraktens bestämmelser bliva vid energidebiteringen rätt tolkade och tillämpade, ett arbete som i synnerhet vad kontrakten med högspänningsabonnenterna angår är av mycket invecklad natur. Till belysande av kraftdebiteringens omfattning må nämnas, att under år 1933 antalet krafträkningar med högspänningsabonnenter uppgick till omkring 1,500 och antalet krafträkningar med lågspänningsabonnenter till omkring 11,200.

I betraktande av vad lönenämnden inhämtat beträffande nu ifrågavarande befattningshavares tjänsteåligganden synes nämnden någon erinran icke vara att framställa mot att för Trollhätte kraftverks debiteringskontor inrättas en ordinarie kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden.

Med hänsyn till de ansvarsfulla arbetsuppgifter av ofta invecklad natur, som åvila föreståndaren för ifrågavarande avdelning vid Trollhätte kraftverk, vill jag lika med lönenämnden tillstyrka vattenfallsstyrelsens förslag, att för dessa arbetsuppgifter inrättas en kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden. Departementschefen.

En ny kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden vid de norrländska kraftverken. I sin skrivelse den 30 november 1934 har vattenfallsstyrelsen ånyo framfört ett av styrelsen i skrivelse den 23 december 1932 framlagt förslag om inrättande av bland annat en kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden vid de norrländska kraftverkens förvaltning m. m.

Beträffande denna fråga torde få erinras om följande.

Vattenfallsstyrelsens i skrivelsen den 23 december 1932 framlagda förslag innebar i sin helhet, att utöver de två ordinarie kontrollörsbefattningar (21:a lönegraden), vilkas innehavare äro föreståndare för Trollhätte och Älvkarleby kraftverks kamerala avdelningar för handläggning av personal- och räkenskapsärenden m. m., skulle inrättas fyra nya ordinarie kontrollörsbefattningar. Av dessa skulle två placeras i 21:a lönegraden och avses för ledningen av de kamerala avdelningarna vid Motala kraftverk och de norrländska kraftverken, vilka avdelningar förestodos, den förra av en extra kontrollör i 20:e lönegraden och den senare av en ordinarie kontorsskrivare (15:e lönegraden) med förordnande såsom extra bokhållare (17:e lönegraden). De övriga två kontrollörsbefattningarna skulle placeras i 20:e lönegraden och avses för ledningen av den kamerala avdelningen vid Västerås kraftverk samt fastighets- och förrådsavdelningen vid Trollhätte kanalverk, vilka avdelningar förestodos, den förra av en ordinarie kontorsskrivare med förordnande såsom extra bokhållare och den senare av en ordinarie kanalinspektor av klass 2 (18:e lönegraden) med förordnande såsom extra kontrollör i 20:e lönegraden. I sist angivna del förutsatte styrelsens förslag, att i 20:e lönegraden av avlöningsreglementets tjänsteförteckning infördes befattningen kontrollör vid statens vattenfallsverk.

I häröver den 21 januari 1933 avgivet utlåtande föreslog lönenämnden på anförda skäl, att med inrättandet av de nya kontrollörsbefattningarna finge tills vidare anstå.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 27 januari 1933 (i propositionen nr 87) av detta förslag framhöll jag, att det icke syntes oundgängligt, att frågan om förbättrad löneställning för ifrågavarande kamerala föreståndarbefattningar redan då upptoges till prövning, varför jag lika med lönenämnden ansåg, att under rådande förhållanden så ej heller borde ske.

I enlighet härmed avläts icke något förslag i ämnet till 1933 års riksdag.

I skrivelse den 28 oktober 1933 förnyade vattenfallsstyrelsen sitt förslag om ifrågavarande fyra kontrollörsbefattningars inrättande.

Lönenämnden anförde i utlåtande den 9 november 1933, att nämnden under besök vid Motala kraftverk haft tillfälle att taga närmare del av de arbetsuppgifter, som i allmänhet åvilade föreståndarna för de kamerala avdelningarna vid kraftverken och särskilt den extra kontrollören vid nyssnämnda kraftverk. Efter en närmare motivering anförde lönenämnden, att därest Kungl. Maj:t skulle anse rådande förhållanden icke utgöra hinder för uppförande av förenämnda fyra kontrollörstjänster, nämnden icke hade något att erinra mot den av vattenfallsstyrelsen föreslagna lönegradsplaceringen.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 9 februari 1934 av frågan anförde jag,

att den förebragta utredningen syntes ådagalägga, att beredande av en förbättrad löneställning för omförmälda kamerala föreståndarbefattningar i och för sig borde kunna ifrågakomma. Emellertid fann jag mig under rådande förhållanden kunna tillstyrka vattenfallsstyrelsens förslag endast i vad det avsåge de kamerala föreståndarna vid Motala kraftverk och Trollhätte kanalverk, för vilka alltså skulle inrättas ordinarie kontrollörsbefattningar i 21:a respektive 20:e lönegraden.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom i proposition nr 122 framställda förslag beslöt nästlidet års riksdag (skrivelse nr 144) upptagande i avlöningsreglementets tjänsteförteckning vid statens vattenfallsverk av befattningen kontrollör i 20:e lönegraden samt ökande av antalet ordinarie kontrollörsbefattningar i 21:a lönegraden från 2 till 3, varefter Kungl. Maj:t genom brev den 13 april 1934 fastställde antalet ordinarie kontrollörsbefattningar i 20:e lönegraden vid vattenfallsverket till 1.

I sin föreliggande framställning har *vattenfallsstyrelsen* åter upptagit spörsmålet om inrättande av en kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden vid de norrländska kraftverken samt en kontrollörsbefattning i 20:e lönegraden vid Västerås kraftverk. Då, såsom nyss omförmälts, kontrollörsbefattning i 20:e lönegraden numera införts vid statens vattenfallsverk i avlöningsreglementets tjänsteförteckning samt prövning av frågan om inrättande av ytterligare en dylik befattning alltså ankommer på Kungl. Maj:t, torde jag här få uppehålla mig endast vid förslaget om inrättande av en kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden vid de norrländska kraftverken.

Innan jag ingår på nu föreliggande framställning härom, torde jag få omnämna vad vattenfallsstyrelsen i sin förut omförmälda skrivelse den 23 december 1932 anförde till stöd för sitt förslag i ämnet. Berörda skrivelse innehöll, såvitt nu är i fråga, huvudsakligen följande:

Göromålen för föreståndarna för de kamerala avdelningarna vid Motala och Västerås kraftverk samt vid de norrländska kraftverken hade genom rörelsens utveckling under de senare åren så avsevärt ökats, att deras tjänsteställningar ej längre stode i skäligt förhållande till deras maktpåliggande arbetsuppgifter. Å andra sidan ansåge sig vattenfallsstyrelsen dåmera hava vunnit tillräcklig erfarenhet rörande dessa arbetsuppgifter för att kunna föreslå ett mera definitivt fixerande av motsvarande befattningars tjänsteställning genom deras uppförande å ordinarie stat.

De lokala kraftverksförvaltningarna vore sinsemellan olika stora, väsentligen beroende på olikheter i såväl energiproduktionens som energidistributionens art och omfattning. Både på grund härav och med hänsyn till andra särskilda omständigheter, vilka nämndes i det följande, hade det icke befunnits vare sig möjligt eller lämpligt att genomföra en fullt likformig arbetsfördelning med avseende å de kamerala avdelningarna vid de olika kraftverken. De arbetsuppgifter, som ålåge dessa avdelningar, vore i stora drag angivna i följande tabell, i vilken respektive kraftverksförvaltningar vore betecknade med T, Ä, M, V och N.

1. Personalärenden och personalbokföring	T	Ä	M	V	N
2. Granskning av avlöningslistor, reseräkningar och övriga utbetalningshandlingar	T	—	M	V	N
3. Förrådsförvaltning och upphandlingar	—	Ä	M	—	N

4.	Uträkning och fakturering av energiavgifter	—	—	M	—	N
5.	Fakturering av hyres- och arrendeavgifter samt andra fordringar	T	Ä	M	V	N
6.	Indrivning av fordringar	T	Ä	M	V	N
7.	Kassagöromål och kontroll därå	—	—	M	V	N
8.	Räkenskapsbokföring	T	Ä	M	V	N
9.	Beräkningar för driftkostnadsstater och årsbokslut	T	Ä	M	V	N
10.	Fastighetsförvaltningsärenden	—	—	M	—	N
11.	Registratorsgöromål och maskinskrivning för hela huvudkontoret	T	Ä	M	V	N

Beträffande denna tabell finge vattenfallsstyrelsen meddela följande förklaringar.

Uträkning och fakturering av energiavgifter verkställdes vid de två största kraftverken, Trollhätte och Älvkarleby kraftverk, av särskilda kraftdebiteringsavdelningar. Motsvarande göromål vid Motala kraftverk ombesörjdes av kamerala avdelningen beträffande vissa slags abonnenter och av en teknisk tjänsteman beträffande andra abonnenter. Vid norrländska kraftverken verkställdes energiavgifternas uträkning och fakturering av viss distriktspersonal, men de sålunda upprättade energiräkningarna kontrollerades av föreståndaren för kamerala avdelningen. Vid Västerås kraftverk förekomme ingen energidebitering.

Vid Trollhätte, Älvkarleby och Västerås kraftverk funnes väsentligen inga andra fastigheter än sådana, som användes för kraftanläggningar och tjänstebostäder. Däremot funnes vid Motala kraftverk och norrländska kraftverken jämväl fastigheter, som uthyrdes eller utarrenderades till utomstående. Föreståndarna för de kamerala avdelningarna vid sistnämnda två kraftverksförvaltningar toges därför även i anspråk för handläggning av fastighetsförvaltningsärenden. Särskilt vid norrländska kraftverken hade denna fastighetsförvaltning fått relativt stor omfattning genom de under en följd av år verkställda inköpen av vattenfall i vissa norrländska älvar jämte tillhörande strandfastigheter.

Ehuru Motala kraftverk och norrländska kraftverken i och för sig vore ganska betydande affärsföretag, vore de dock mindre än Trollhätte och Älvkarleby kraftverk med avseende å förvaltningens storlek och affärsrörelsens omfattning. Av det nu anförda framginge emellertid, att de kamerala avdelningarna vid de sistnämnda kraftverken vore befriade från åtskilliga slags arbetsuppgifter, som ålåge de förstnämnda kraftverkens kamerala avdelningar, vilka därför hade en mera mångsidig verksamhet. Detta förhållande medförde, att de kamerala föreståndarebefattningarna vid Motala kraftverk och norrländska kraftverken vore fullt ut lika krävande som kontrollörsbefattningarna vid Trollhätte och Älvkarleby kraftverk.

Föreståndarna för de kamerala avdelningarna vid statens kraftverk, vilka tjänstemän även i viss utsträckning hade befogenhet att attestera utbetalningshandlingar, vore närmast jämförliga med kamrerare eller kontorschefer vid privata affärsföretag av motsvarande storleksordning. Enligt vattenfallsstyrelsens mening borde ifrågavarande befattningshavare, med undantag för den i Västerås, egentligen hänföras till 22:a lönegraden, till vilken lönegrad hörde förste kontrollörer vid post- och telegrafverken samt distrikts- och verkstadskamrerare vid statens järnvägar. Vattenfallsstyrelsen funne emellertid icke den dåvarande tidpunkten lämplig för att påyrka någon höjning av den för ordinarie kontrollör vid statens vattenfallsverk gällande placeringen i 21:a lönegradan utan läte med hemställan härom tills vidare bero i avvaktan på en allmän omprövning av de ordinarie befattningarnas lönegradsplacering i samband med den tilltänkta revisionen av gällande avlöningsreglementen för statens

tjänstemän, under förutsättning att tidpunkten för denna revision icke bleve allt för långt framskjuten. Styrelsen inskränkte sig därför för det dåvarande till att föreslå inrättande av ytterligare två ordinarie kontrollörsbefattningar i sistnämnda lönegrad, en vid Motala kraftverk och en vid norrländska kraftverken.

I föreliggande skrivelse den 30 november 1934 erinrar vattenfallsstyrelsen om den av 1934 års riksdag beslutade höjningen i löneställning för de kamerala föreståndarna vid Motala kraftverk och Trollhätte kanalverk samt anför vidare följande:

På grund av vad sålunda förekommit har vattenfallsstyrelsen i enlighet med 20 § 3 mom. avlöningsreglementet förordnat motsvarande tjänstemän vid norrländska kraftverken och Västerås kraftverk att från och med den 1 juli 1934 tills vidare bestrida kontrollörsgöromål, svarande mot dylika tjänster i 21:a respektive 20:e lönegraden.

Vattenfallsstyrelsen kan emellertid icke finna, att det föreligger någon som helst anledning, varför de kamerala föreståndarbefattningarna vid sistnämnda båda kraftverk fortfarande skola vara endast provisoriskt organiserade, då motsvarande befattningar vid de övriga kraftverken äro ordinarie. Enligt beslut av 1934 års riksdag finnes emellertid numera befattning såsom kontrollör i 20:e lönegraden vid statens vattenfallsverk intagen i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen. Frågan om inrättande av en ordinarie kontrollörsbefattning för den kamerala föreståndaren vid Västerås kraftverk behöver således ej underställas riksdagen, varför styrelsen framdeles torde återkomma till denna fråga i annat sammanhang.

Beträffande ifrågavarande befattning vid norrländska kraftverken tillåter sig vattenfallsstyrelsen erinra om den i styrelsens skrivelse den 23 december 1932 lämnade redogörelsen, av vilken framgår, att de arbetsuppgifter, som åligga de kamerala avdelningarna vid Motala kraftverk och norrländska kraftverken, äro till arten fullkomligt överensstämmande. För att i viss mån belysa det kamerala arbetets omfattning lämnas här nedan några jämförande data rörande nämnda kraftverk.

År 1933.	Motala kraftverk	Norrländska kraftverken
Bruttoinkomsten av kraftavgifter, kronor	3,506,425	4,277,786
Antal högspänningsabonnenter	104	56
» lågspänningsabonnenter	129	1,271
Arrende- och hyresinkomster, kronor	19,626	55,618
Antal arrendatorer och hyresgäster	71	226
Driftkostnader (utom extra avskrivning, avsättning till förnyelsefond och andel i central administration), kronor	482,544	1,336,024
Anläggnings- och förnyelsekostnader (utom andel i central administration), kronor	223,472	350,125
Kassaomsättning (utom bank- och postgirokonton), kronor	3,576,318	3,089,057
Antal kassaverifikationer	4,420	5,478
» journalverifikationer	326	740
Inventarie- och materialieförrådens omsättning (ingående och utgående poster), kronor	134,921	167,192
Antal personal i medeltal	79	115

Med hänsyn till såväl det ovan anförda som andra föreliggande omständigheter framstår det för vattenfallsstyrelsen såsom klart, att den kamerala före-

ståndartjänsten vid norrländska kraftverken är väl jämförlig med kontrollörstjänsten vid Motala kraftverk. Styrelsen vågar därför ånyo hemställa, att för norrländska kraftverken inrättas en ordinarie kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden.

Lönenämnden har i utlåtande den 24 januari 1935 åberopat vad nämnden i sitt utlåtande den 9 november 1933 anfört.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad vattenfallsstyrelsen anfört torde med en definitiv reglering av löneställningen för den kamerala föreståndaren vid de norrländska kraftverkens förvaltning icke längre böra anstå. Då jag icke har något att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen för ifrågavarande befattning, får jag alltså tillstyrka, att för ändamålet inrättas en ordinarie kontrollörsbefattning i 21:a lönegraden.

Uppflyttning i lönegrad av vissa maskinistbefattningar samt av montörsbefattningarna. I sin skrivelse den 30 november 1934 har *vattenfallsstyrelsen* framlagt förslag rörande uppflyttning i lönegrad av vissa maskinistbefattningar samt av montörsbefattningarna vid statens vattenfallsverk. Till stöd härför anför styrelsen följande.

Maskinisterna vid statens vattenfallsverk hava från och med löneregleringen år 1920 varit placerade i dåvarande 4:e, nuvarande 8:e lönegraden. Under tiden efter år 1920 har emellertid driften i kraftstationerna i många hänseenden omlagts.

Med hänsyn till den erfarenhet, som vunnits rörande maskinaggregatens driftsäkerhet, ävensom med hänsyn till vissa nya automatiska säkerhetsanordningar, som införts, har antalet maskinister vid maskinanläggningarna på vissa ställen väsentligt minskats. På andra håll har maskinaggregatens antal ökats utan att antalet maskinister blivit förändrat. Maskinister (sålunda icke förste maskinister) tjänstgöra på flera ställen såsom ansvarsmaskinister, nämligen dels där det för maskinsalen i dess helhet finnes skiftgående maskinmästare, såsom i Trollhättan, dels där maskinanläggningen är med hänsyn till aggregatens antal och storlek mindre omfattande, såsom i Motala. Betecknande för de ändrade förhållandena är, att det i Trollhättans kraftstations maskinsal användes vid första utbyggnaden en man per 2 aggregat, efter andra utbyggnaden en man per $2^2/_3$ aggregat, efter tredje utbyggnaden en man per $3^1/_4$ aggregat och nu en man per $4^1/_3$ aggregat, varvid i personalen inräknats både maskinmästare, förste maskinister och maskinister.

Även i övriga kraftstationer har antalet maskinaggregat per maskinist ökats sedan år 1919, då den nuvarande inplaceringen i lönegrad fastställdes. Sålunda har i Porjus kraftstation antalet aggregat ökats från 4 till 7, däribland två nya dubbelgeneratoraggregat, utan att antalet man per skift ökats. I maskinstationen vid Västerås kraftverk har antalet ångturbinaggregt ökats från 2 till 5 och maskineffekten från 14,000 till 110,000 kW. Vid mindre omfattande ångdrift skötes arbetet i maskinstationen, kontrollrummet och ställverket fortfarande av två man per skift. Vid mera omfattande ångdrift måste däremot extra personal anlitas för tillsyn av ångturbinaggregaten. I Älvkarleby kraftstation är antalet maskinaggregat oförändrat, men driftpersonalen har minskats med en man per skift. I Motala kraftstation har antalet maskinaggregat ökats från 2 till 3, varjämte en mycket omständlig registrering av vattenförbrukningen tillkommit i samband med veckoregleringens ge-

nomförande, utan att driftpersonalens antal eller ställning ändrats. I Lilla Edets kraftstation har antalet man per skift minskats från 3 till 2 utom beträffande dagskiftet.

I de stora ställverksanläggningarna, exempelvis i Trollhättan, Älvkarleby och Västerås, har arbetet blivit väsentligt mycket mera omfattande än förut på grund av ökat antal maskin-, transformator- och linjeenheter samt ledningsnätets större utsträckning.

Om det sålunda på flertalet håll föreligger anledning att höja maskinisternas löneställning, finnas vid enstaka tjänsteställen maskinistbefattningar, beträffande vilka en höjning av ställningen icke synes vara motiverad. Så är t. ex. förhållandet med maskinisterna i pannhuset vid Västerås kraftverk och maskinisterna vid kanalverken.

Vattenfallsstyrelsen finner det därför vara önskvärt, att vid sidan av den nuvarande maskinistbefattningen i 8:e lönegraden även inrättas en maskinistbefatting i 10:e lönegraden, till vilken större delen av de nuvarande maskinisterna skulle uppflyttas.

Enligt nuvarande avlöningsreglemente äro montörerna vid statens vattenfallsverk placerade i 8:e lönegraden. Montörerna tjänstgöra i stort sett vid distributionsanläggningarna. Vid de största sekundärstationerna äro anställda under stationsmästaren dels en förste montör, dels en à två montörer. Vid de medelstora och mindre sekundärstationerna finnes det under stationsbefälhavaren, som kan vara stationsmästare eller förste montör, en eller två montörer.

Sekundärstationerna hava med åren blivit större och mera komplicerade genom att transformatoreffekten och antalet utgående linjer ökats, genom att linjerna sammankopplats med angränsande sekundärstationsområden, genom att spänningsreglering införts, genom att strömbrytare insatts i större omfattning för de olika in- och utgående linjerna samt genom att det sammankopplade ledningsnätet kräver ett mera komplicerat reläsystem för åstadkommande av automatisk frånkoppling av felaktiga linjer till skydd för driften å de icke felaktiga delarna av distributionsnätet. Allt detta har gjort, att anspråken på den personal, som skall sköta dessa anläggningar, blivit större än förut även med hänsyn till de ökade krav, som måste ställas på driftsäkerheten i och med kraftdistributionens tillväxt.

Utom skötsel av sekundärstationen ingå i stationsbefälhavarens arbetsuppgifter även tillsyn av till stationsområdet hörande sekundärlinjer, tertiärstationer och abonnentanläggningar samt arbetsledning vid nybyggnad av sekundärlinjer och tertiärstationer. Detta kräver i allmänhet, att stationsbefälhavaren under en stor del av sin tjänstgöring måste vara frånvarande från sekundärstationen, varvid förste montörer respektive montörer få övertaga skötseln av och ansvaret för stationen. Härav framgår, att montörerna i stor omfattning måste tjänstgöra som ställföreträdare för stationsbefälhavaren i fråga om sekundärstationernas skötsel, varjämte de även måste inträda som vikarier under stationsbefälhavarens semestrar eller andra ledigheter.

Med hänsyn till de skärpta krav, som sålunda ställas på montörerna, synes det vattenfallsstyrelsen skäligt, att dessa uppflyttas från 8:e till 9:e lönegraden. Ehuru montörernas ansvar är något olika på olika håll, torde det dock vara lämpligt att inplacera samtliga i denna lönegrad. Såsom ytterligare skäl för denna uppflyttning må framhållas, att före 1919 års lönereglering montörerna voro placerade ett lönesteg högre än de dåvarande maskinisterna av 2:a graden, motsvarande de nuvarande maskinisterna, av vilka nu i enlighet med vattenfallsstyrelsens förslag större delen skulle uppflyttas i 10:e lönegraden.

I en till Kungl. Maj:t den 14 januari 1935 ingiven skrift har *statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund* biträtt förslaget om inrättande av makinistbefattningar i 10:e lönegraden samt därvid framhållit, att även vid pannhuset vid Västerås kraftverk och vid kanalverken funnes maskinistbefattningar, vilka efter noggrann prövning borde uppflyttas i lönegrad.

Lönenämnden har anfört följande:

I ändamål att vinna ökad klarhet i dessa ur principiell synpunkt betydelsefulla frågor har lönenämnden avlagt besök vid statens vattenfallsverks anläggningar i Trollhättan och Vargön, varjämte nämnden besökt ångkraftverket i Västerås. För att kunna anställa jämförande iakttagelser rörande den organisation, som tillämpas vid kraftanläggningar i privat ägo, har nämnden därjämte besökt Sydsvenska kraftaktiebolagets anläggningar vid Lagan och därvid inhämtat uppgifter och upplysningar angående den hos bolaget anställda maskinistpersonalens tjänstgörings- och löneförhållanden.

Nämnden har vidare haft ingående överläggningar med driftdirektören i vattenfallsstyrelsen och vissa kraftverksdirektörer vid statens vattenfallsverk och från dem mottagit promemorior med utförliga redogörelser för personaluppsättning och arbetsfördelning vid de statens vattenfallsverk tillhöriga kraftverken. Från vattenfallsstyrelsen har nämnden fått mottaga uppgift å antalet av de maskinister, som vore avsedda att uppflyttas till den ifrågasatta högre maskinistgraden.

Lönenämnden har genom egna iakttagelser ävensom genom de under hand lämnade upplysningarna kommit till den uppfattningen, att å en del av den maskinistpersonal vid statens vattenfallsverk, som för närvarande är placerad i 8:e lönegraden, vilar ett arbete och ett ansvar, som motiverar uppflyttning till en något högre löneställning. Nämnden har särskilt uppmärksammat, att skillnaden i arbetsuppgifter mellan förste maskinister och maskinister icke längre är så markerad, att den motsvarar den avsevärda skillnaden i löneställning mellan dessa grupper av befattningshavare. Från att tidigare hava i utpräglad grad varit biträden åt förste maskinisterna, hava maskinisterna på sina håll övertagit mera självständiga arbetsuppgifter och, i den mån kraftverksrörelsen utvecklats, blivit underkastade allt större krav i fråga om fackkunskap och förmåga av självständigt handlande. I väsentlig mån har härtill bidragit den av vattenfallsstyrelsen påpekade omständigheten, att maskinistpersonalen fått under sin tillsyn och vård ett allt större antal maskinaggregat, utan att motsvarande utökning av personalen vidtagits.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter och med stöd av erhållna upplysningar angående avlöningsförhållandena vid icke-statliga kraftverksanläggningar finner lönenämnden icke anledning att motsätta sig inrättandet av den föreslagna nya maskinistbefattningen, med placering i 10:e lönegraden. Till denna lönegrad skulle enligt vattenfallsstyrelsens beräkning uppflyttas 22 av de vid verket nu befintliga 42 ordinarie maskinisterna, medan de övriga 20 skulle kvarbliva i 8:e lönegraden.

I detta sammanhang anser sig lönenämnden böra framhålla önskvärdheten av att genom vattenfallsstyrelsens försorg en undersökning kommer tillstånd angående den lämpliga lönegradsplaceringen för verkets förste maskinister. Som ovan framhållits, äro förste maskinisterna för närvarande hänförda till 14:e lönegraden. På grund av lönenämndens vid ovannämnda besök i Trollhättan gjorda iakttagelser har nämnden ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke ifrågavarande befattning kunde nedflyttas till 12:e lönegraden. Något bestämt uttalande härom anser sig nämnden dock icke för närvarande kunna göra.

Vad härefter beträffar vattenfallsstyrelsens förslag om uppflyttning av samtliga montörer från 8:e till 9:e lönegraden, vill nämnden framhålla, att styrelsens framställning i denna del är av samma principiella innebörd som de framställningar om högre lönegradsplacering, vilka på sin tid till mycket stort antal framkommo från verksstyrelser och personalorganisationer i anledning av tillsättande av 1928 års lönekommitté och sedermera överlämnades till denna. Sedan dessa framställningar blivit av kommittén till Kungl. Maj:t utan behandling återställda, hava desamma, så vitt för nämnden är bekant, i allmänhet av Kungl. Maj:t avslagits, utan att detta föregåtts av någon mera ingående prövning av de framställda kravens berättigande. Nämnden förutsätter, att Kungl. Maj:ts mening därvid varit, att en mera omfattande revidering av avlöningsreglementets tjänsteförteckning med den däri angivna fördelningen å lönegrader av de vid verken befintliga befattningarna borde anstå till en blivande allmän lönereglering.

Om ock lönenämnden vid behandlingen av montörernas lönefråga funnit visst fog föreligga för bifall till vattenfallsstyrelsens hemställan om uppflyttning av befattningen till 9:e lönegraden, kan nämnden dock icke förorda, att denna fråga nu upptages till avgörande framför de från andra håll tidigare framförda förslagen om allmän uppflyttning av vissa kategorier av tjänstemän från en lönegrad till en annan.

Med hänsyn emellertid därtill, att den nuvarande tjänsteförteckningen till sina grunddrag är av relativt gammalt datum och härrör från en tid, då förhållandena voro helt annorlunda än nu, och då särskilt vissa av kommunikationsverken sedan dess undergått en mycket betydande utveckling, vill lönenämnden — därest icke en allmän lönereglering kan förväntas komma till stånd inom en nära framtid — ifrågasätta, huruvida icke åtgärder böra vidtagas för verkställande av en revidering av tjänsteförteckningen.

Skiljaktig mening har anmälts av suppleanten i lönenämnden, byråchefen A. Jacobson, som anfört, att han icke kunnat ansluta sig till nämndens uttalande rörande förste maskinisternas lönegradsplacering samt att han ansett, att nämnden bort tillstyrka vattenfallsstyrelsens förslag om montörernas uppflyttning i lönegrad.

Departementschefen.

Av den förebragta utredningen framgår, att till följd av den fortgående utvecklingen av vattenfallsverkets rörelse och förändringen av maskinisternas arbetsuppgifter till mera självständiga allt större fordringar kommit att ställas på dessa befattningshavare, särskilt dem i vissa kraftverks maskinsalar och ställverksanläggningar. I hög grad bidragande orsak härtill har varit, att denna personal kommit att omhänderhava allt större antal maskinaggregat, utan att antalet befattningshavare i motsvarande mån utökats. Vägande skäl synas mig alltså i detta fall tala för att en något förbättrad löneställning beredes de maskinister, vilkas arbetsuppgifter på sätt nyss anförts blivit mera krävande. Jag anser mig därför böra biträda vattenfallsstyrelsens förslag, att för sådant ändamål inrättas maskinistbefattning i 10:e lönegraden. Därest vad sålunda förordats vinner riksdagens bifall, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vattenfallsstyrelsen fastställa antalet befattningar inom de båda maskinistgraderna. Beträffande den av lönenämnden berörda frågan om förändrad löneställning för förste maskinisterna torde densamma först efter särskild utredning kunna upptagas till prövning.

Vad därefter angår förslaget om uppflyttning i lönegrad av montörerna vid vattenfallsverket, framgår av den av vattenfallsstyrelsen lämnade redogörelsen, att jämväl på åtskilliga befattningshavare av denna kategori fordringarna måst ställas allt högre på grund av det ökade arbete och ansvar, som den fortgående utvecklingen av kraftverksrörelsen och intensifieringen av driften medfört. Goda skäl synas mig alltså anförda för att giva även vissa montörer något högre löneställning.

Vattenfallsstyrelsen har ifrågasatt, att av lämplighetsskäl samtliga montörsbefattningar skulle uppflyttas till 9:e lönegraden. Å andra sidan har lönenämnden — med konstaterande likväl att visst fog förelåge för en löneuppflyttning — av principiella skäl avstyrkt, att hela denna fråga nu företoges till avgörande, samt i stället uttalat sig för en snar revision av avlöningsreglementets tjänsteförteckning. Huruvida en dylik revision inom den närmaste framtiden kan komma till stånd är emellertid ovisst. Med hänsyn härtill och då skäl för lönegradsuppflyttning för de montörer, vilkas arbetsuppgifter blivit mera krävande, synas mig föreligga i lika grad som för den av mig redan förordade högre löneplaceringen för vissa maskinister, anser jag mig böra förorda, att frågan härom nu upptages till prövning. Jag finner mig därvid böra tillstyrka, att för nu berörda ändamål inrättas montörsbefattning jämväl i 9:e lönegraden. Vid bifall härtill torde antalet befattningar inom de båda montörsgraderna efter förslag av vattensfallsstyrelsen få bestämmas av Kungl. Maj:t.

Inrättande av förste reparatörsbefattningar. *Vattenfallsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 november 1934 anfört, att vid vissa större kraftstationer funnes ett mindre antal ordinarie montörer och extra förste reparatörer, vilka vore sysselsatta med reparationsarbeten å huvudsakligen maskinella och andra mekaniska anordningar och vilkas arbete vore likvärdigt med de maskinisters, vilka av styrelsen föreslagits skola hänföras till en högre lönegrad och för vilka de även vid behov måste vikariera. Enligt styrelsens mening borde för dessa befattningshavare inrättas ordinarie befattning såsom förste reparatör (10:e lönegraden), vilken befattning redan funnes vid både telegrafverket och statens järnvägar.

Styrelsen har därför hemställt, att i avlöningsreglementets tjänsteförteckning måtte vid statens vattenfallsverk i 10:e lönegraden upptagas befattningen förste reparatör.

Lönenämnden har tillstyrkt förslaget.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts vill jag tillstyrka, att för ifrågavarande mera kvalificerade arbetsuppgifter inrättas ordinarie förste reparatörsbefattningar vid statens vattenfallsverk. Beträffande antalet av dylika befattningar lärer Kungl. Maj:t framdeles, efter därom av vattenfallsstyrelsen avgivet förslag, fatta beslut.

Fråga om inrättande av förste förrådsförmansbefattning. Slutligen har *vattenfallsstyrelsen* anfört, att vid det gemensamma förrådet för Trollhätte

kanalverk och statens vattenfallsverks fastighetsförvaltnings Götaälvsavdelning funnes en ordinarie förrådsmästarbefattning (12:e lönegraden), vilken under år 1934 blivit vakant. Då detta förråd vore väl stort för att skötas av en förrådsförman (7:e lönegraden) men å andra sidan icke numera kunde anses kräva en befattningshavare i förrådsmästares tjänsteställning, har styrelsen hemställt, att för ändamålet måtte inrättas en befattning såsom förste förrådsförman i 10:e lönegraden. Berörda förslags genomförande förutsätter införande i avlöningsreglementets tjänsteförteckning av denna nya befattning vid statens vattenfallsverk.

Lönenämnden har anfört, att det knappast syntes motiverat att för angivna ändamål vidtaga åtgärder för införande i tjänsteförteckningen av en ny befattning. Det anmälda personalbehovet syntes kunna tillgodoses genom placering vid nämnda förråd av en befattningshavare i annan tjänstegrad, exempelvis en kontorist (8:e lönegraden) eller en förste kontorist (10:e lönegraden). Lönenämnden har därför icke ansett sig böra understödja nu ifrågavarande förslag.

Departementschefen.

Lika med lönenämnden finner jag tillräckliga skäl icke föreligga att för det av vattenfallsstyrelsen uppgivna ändamålet i tjänsteförteckningen låta införa en förste förrådsförmansbefattning, vilken för övrigt icke finnes vid något av de andra kommunikationsverken. Jag kan alltså icke tillstyrka styrelsens förslag i denna del.

Vid bifall till vad jag sålunda beträffande vissa befattningar här förordat skulle alltså i avlöningsreglementets tjänsteförteckning vid statens vattenfallsverk upptagas fyra nya befattningar, nämligen i 9:e lönegraden montör, i 10:e lönegraden förste reparatör och maskinist samt i 22:a lönegraden förste kontrollör. Vidare skulle antalet av befattningar såsom kontrollör i 21:a lönegraden ökas från 3 till 5, antalet förste kontrollörsbefattningar fastställas till 2 samt antalet revisorsbefattningar minskas från 2 till 1. Slutligen skulle antalet bokhållarbefattningar minskas med 2; beslut härom torde i sinom tid få meddelas av Kungl. Maj:t.

Övergångsanordningar m. m.

De av mig i det föregående förordade ändringarna i fråga om vissa befattningar vid kommunikationsverken synas lämpligen böra genomföras den 1 juli 1935.

I fråga om befattningar, som enligt mitt förslag skulle indragas, blir det — såsom av den föregående framställningen torde framgå — i något fall erforderligt att uppföra vederbörande befattning på övergångsstat. Det synes därför lämpligt, att Kungl. Maj:t jämväl med avseende å befattningar, vilkas antal fastställes av Kungl. Maj:t och riksdagen, efter förslag av vederbörande verksstyrelse årligen tills vidare bestämmer övergångsstatens omfång.

Då sålunda vissa av de erforderliga övergångsanordningarna kräva riksdagens medverkan, torde bemyndigande böra utverkas för Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser, som kunna krävas för genomförande av de föreslagna ändringarna.

Av vad förut påpekats framgår, att ett bifall till de förordade förslagen föranleder ändringar i den vid avlöningsreglementet för kommunikationsverken fogade tjänsteförteckningen. Enligt av riksdagen förut lämnat bemyndigande äger emellertid Kungl. Maj:t att i reglementet och tjänsteförteckningen vidtaga de ändringar, som föranledas av de beslut, riksdagen i förevarande hänseende kan komma att fatta.

Vad i det föregående förordats synes icke behöva föranleda ändring i den såsom bilaga B vid civila pensionsreglementet fogade åldersförteckningen.

Vissa för kommunikationsverken gemensamma frågor.

Innan jag övergår till att göra i anledning av vad jag förordat erforderliga hemställanden, torde jag få redogöra för hittills vidtagna åtgärder i två samtliga kommunikationsverk berörande frågor, vilka voro föremål för uppmärksamhet vid 1934 års riksdag.

Enhetligare statistik rörande tjänstledigheter vid kommunikationsverken. I sin berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden den 1 juli 1932—30 juni 1933 meddelade riksdagens år 1933 församlade revisorer, att de verkställt en undersökning rörande omfattningen och uppställningen av den inom affärsverken uppgjorda statistiken i fråga om av personalen åtnjuten tjänstledighet. Efter att hava framhållit, att väsentliga olikheter i angivna hänseende förelåge mellan de olika affärsverken, och belyst detta förhållande med vissa exempel anförde revisorerna följande:

De påvisade olikformigheterna medföra, att jämförelser verken emellan rörande de förhållanden, statistiken är avsedd att belysa, svårligen låta sig göra. Möjlighet att verkställa sådana jämförelser bör emellertid enligt revisorernas mening finnas, och förutsättningar härför torde även föreligga, då ju för kommunikationsverkens tjänstemän icke blott lönesystemet utan även, åtminstone beträffande stora personalgrupper, tjänstgöringsförhållandena äro väsentligen likartade.

Revisorerna anse sig icke böra ingå på frågan, vilka personalgrupper statistiken bör omfatta eller vilka detaljdata densamma bör innehålla, utan hava endast velat framhålla, att den på nu ifrågavarande område förekommande statistiken skulle avsevärt vinna i användbarhet, om den gjordes så vitt möjligt likformig, vilket torde vara jämförelsevis lätt att uppnå, om samarbete emellan de särskilda affärsverken i detta hänseende anordnades.

Riksdagens statsutskott anförde i utlåtande den 23 maj 1934, nr 123, under punkten 10:o, att den av revisorerna lämnade redogörelsen gåve vid handen, att väsentliga olikheter förekomme affärsverken emellan vid utarbetandet av de-

ras statistiska uppgifter rörande personalens ledigheter. Åstadkommande av större enhetlighet i fråga om omfattningen och uppställningen av statistiken på sagda område skulle givetvis medföra, att affärsverkens statistiska publikationer i angivna avseende komme att vinna i användbarhet. Härför torde det vara önskvärt, att samarbete mellan affärsverken anordnades. Då utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t komme att hava sin uppmärksamhet riktad på denna fråga, utan att någon särskild åtgärd vidtoges från riksdagens sida, hade utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen omförmäla.

Med anledning härav anmodade jag den 19 oktober 1934 generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen att gemensamt till kommunikationsdepartementet inkomma med förslag till såvitt möjligt enhetliga grunder för statistiska uppgifter rörande tjänstledighet vid kommunikationsverken.

Med skrivelse den 28 november 1934 hava nämnda verksstyrelser överlämnat ett gemensamt förslag till normalplan beträffande statistik över tjänstledigheter vid ifrågavarande verk. Verksstyrelserna hava därvid anfört, att ifrågavarande tabelluppställning skulle omfatta samtliga de personalkategorier, som med hänsyn till avlönings- och tjänstgöringsförhållanden kunde anses i stort sett likartade. Sålunda hade det visat sig icke gärna möjligt att härvid medtaga andra personalgrupper än ordinarie tjänstemän, som tillsatts genom konstitutorial, och extra ordinarie tjänstemän, då den erforderliga jämförbarheten icke sträckte sig längre. Det förutsattes emellertid, att det borde vara varje verk obetaget att härutöver i särskild tilläggstabell upptaga andra gruppers ledigheter. Sålunda torde vattenfallsstyrelsen komma att på sådant sätt redovisa statens vattenfallsverks extra befattningshavare, varjämte även aspiranter torde av något verk komma att på liknande sätt redovisas. Verksstyrelserna uttala såsom sin mening, att den föreslagna tabelluppställningen medgåve jämförelser de olika verken emellan samt borde vara ägnad att tillgodose det av riksdagens revisorer framställda önskemålet om större enhetlighet på detta område.

Genom beslut den 14 december 1934 har Kungl. Maj:t fastställt verksstyrelsernas förslag till normalplan i förevarande hänseende.

Större enhetlighet i fråga om de vid affärsverken anställda läkarnas arvoden. I skrivelse den 5 juni 1934, nr 307, i anledning av förenämnda, av riksdagens år 1933 församlade revisorer avgivna berättelse anförde riksdagen under punkten 6:o, i anslutning till vad riksdagens revisorer uttalat beträffande tjänsteläkare vid de affärsdrivande verken, följande:

Såsom av revisorernas granskning framgår, hava olika grunder vid beräknandet av arvoden till de vid de affärsdrivande verken anställda läkarna tillämpats icke blott verken emellan utan även inom ett och samma verk. Riksdagen anser därför önskvärt, att utredning verkställes i syfte att åstadkomma större enhetlighet på detta område, i samband varmed jämväl bör undersökas, huruvida de till dessa läkare utgående arvodena må anses lämpligt avvägda.

Riksdagen får därför anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma större enhetlighet i fråga om de vid affärsverken anställda läkarnas arvoden.

Den 6 juli 1934 anbefallde Kungl. Maj:t generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och domänstyrelsen att gemensamt till kommunikationsdepartementet inkomma med förslag till i möjligaste mån enhetliga grunder för beräknande av de vid affärsverken anställda läkarnas arvoden.

Sedan de affärsdrivande verkens styrelser till åtlydnad härav den 19 november 1934 inkommit med utredning och förslag i ämnet, har medicinalstyrelsen genom remiss den 23 november 1934 anbefallts att, efter att hava lämnat kommunikationsverkens läkares förening tillfälle att yttra sig, avgiva utlåtande i ärendet.

Det sålunda begärda utlåtandet har ännu icke inkommit, men det är min avsikt att, så snart detta skett, upptaga här förevarande fråga till vidare behandling.

Departementschefens hemställan.

På grund av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1935, *att* i den vid avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade tjänsteförteckningen skola upptagas följande befattningar, nämligen:

vid postverket:
i 21:a lönegraden: aktuarie;

vid statens vattenfallsverk:
i 9:e lönegraden: montör,
» 10:e » : förste reparatör, maskinist,
» 22:a » : förste kontrollör;

samt att ur samma tjänsteförteckning skall vid postverket ur 21:a lönegraden utgå befattningen huvudkassör;

2:o) fastställa antalet av följande befattningar från och med den 1 juli 1935 på sätt nedan angives, nämligen:

vid postverket:

aktuarie	2
revisor	7
revisor och bokhållare	3
postmästare av klass 2	53;

vid telegrafverket:

aktuarie 2
notarie 9
revisor 2
avdelningsingenjör 8
sekreterare i 24:e lönegraden 9
telegrafkommissarie av klass 1 B 18
överkontrollör 5
sekreterare i 26:e lönegraden 2
telegrafkommissarie av klass 1 A 11
förste linjeingenjör 14;

vid statens järnvägar:

expeditionsföreståndare 16
sekreterare i 24:e lönegraden 5;

vid statens vattenfallsverk:

kontrollör i 21:a lönegraden 5
revisor 1
förste kontrollör 2;

3:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda ändringar må erfordras; samt

4:o) medgiva,

att befattningshavare vid statens järnvägar, som efter den 7 december 1920 på grund av minskat personalbehov i anledning av vidtagna rationaliseringsåtgärder entledigats från sin anställning vid verket men sedermera före den 1 januari 1936 ånyo erhållit anställning vid samma verk såsom aspirant eller i extra ordinarie befattning, må kunna vid tjänstårsberäkning för bestämmandet av hans lön i ordinarie befattning enligt 11 § avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk tillgodoräknas före entledigandet i ett sammanhang förvärvad tjänstetid vid statens järnvägar såsom intjänad omedelbart före den senare anställningen; samt

att befattningshavare vid statens järnvägar, som av ovan angivna anledning antingen tvångspermitterats eller, med bibehållen anställning vid statens järnvägar, erhållit tjänstledighet för sysselsättning vid något genom statens järnvägars försorg anordnat arbete, må kunna vid tjänstårsberäkning för bestämmandet av hans lön i sedermera vunnen ordinarie befattning enligt 11 § avlöningsreglementet den 19 juni 1919 tillgodoräknas den tid vederbörande antingen varit tvångsper-

mitterad eller, med åtnjutande av tjänstledighet från innehavande befattning, haft anställning vid sådant arbete.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

Stockholm 1935. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.
350615